

X-FILES 316

Raamatturyhmämateriaali
Lohjan rippikoulutyön käyttöön

Marko Flöjt & Taru Heikonen

X-FILES 316

Raamatturyhmämateriaali
Lohjan rippikoulutyön käyttöön

Marko Flöjt ja Taru Heikkonen
Opinnäytetyö, syksy 2012
Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä
Kauniainen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntaus-
tumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) +
kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Flöjt, Marko & Heikkonen, Taru. X-files 316 – raamattupiirimateriaali rippikoulutyöhön. Kauniainen, syksy 2012, 34 s., 1 liite.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä Kauniainen. Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus.

Tämä opinnäytetyö on hanketyö, jonka päätavoitteena oli suunnitella ja koota raamatturyhmämateriaali rippikoulutyöhön. Materiaalin tarkoituksena on tukea ja auttaa isosta rippikoulun raamatturyhmyöskentelyssä. Materiaali toteutettiin yhteistyössä Lohjan seurakunnan kanssa.

Työn teoreettisessa osassa käsitellään opinnäytetyön tavoitteita, nuoruutta, kristillistä kasvatusta, rippikoulua sekä esitellään lyhyesti työelämäyhteys. Työssä kerrotaan myös palautteen keräämisestä ja sen analysoinnista. Työn painopiste on materiaalin suunnittelu- ja toteutusprosessin kuvaamisessa.

Opinnäytetyön toinen osa on varsinainen tuotos, raamatturyhmämateriaali rippikoulutyöhön. Materiaali sisältää teemakokonaisuuksia ja niihin sisältyviä kysymyksiä sekä toiminnallisia menetelmiä. Materiaali on suunniteltu antamaan suuntaviivoja raamattupiirityöskentelyyn ja on muokattavissa kulloisiinkin tarpeisiin sopivaksi.

Prosessi alkoi keväällä 2011, kun yhteistyötaholta nousi toive uudesta raamattupiirimateriaalista. Sisällön suunnittelu jatkui kesään 2012, jolloin materiaalia käytettiin rippikouluissa. Isosilta ja työntekijöiltä kerättiin palautetta, jonka pohjalta materiaalia kehiteltiin. Lopullisen muotonsa materiaali sai kesän 2012 jälkeen.

Työn tavoite toteutui hyvin. Materiaalia työstettiin perusteellisesti ja useista rippikouluista saatu palaute mahdollisti materiaalin edelleen kehittämisen. Lopullinen materiaali vastasi yhteistyötahon toiveita sekä tekijöiden tavoitteita.

Asiasanat: Rippikoulu, Raamattu, kristillinen kasvatusta, nuoruus, tavoitteet

ABSTRACT

Flöjt, Marko and Heikkonen, Taru
X-files 316 – Bible study material for confirmation school groups.
34 p, 1 appendix. Language: Finnish. Kauniainen, Autumn 2012.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services,
Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this study was to plan and create Bible study material for confirmation school groups. The purpose of the material was to promote the work of confirmation school group leaders in Bible study sessions. The material was created in cooperation with Lohja Parish in Southern Finland.

The theoretical part of the thesis is focused on youth, Christian education and confirmation school. In addition, the thesis includes an introduction to Lohja Parish. The focus of the thesis is on the description of the planning and implementation of Bible study sessions for small groups.

The second part of the study was the actual product, Bible study material for confirmation schools. The material includes various themes, questions and activities. The material is designed to provide guidelines to the Bible study group work and can be modified to suit the changing needs.

The process started in the Spring 2011 when Lohja Parish requested new Bible study material for their confirmation school groups. The material was used in various confirmation school groups in Summer 2012. The material was further developed and reached its final form according to the feedback which was collected from group leaders and the workers of Lohja Parish.

According to the feedback collected, the workers and confirmation school group leaders in Lohja Parish were satisfied with the material. Therefore, the material achieved the aims set for it.

Keywords: confirmation school, Bible study, Christian education, product, group leader

JOHDANTO

Rippikoulu-aika on ajanjakso, joka jää mieleen. Oma rippikoulu muistellaan usein ja varsinkin silloin, kun omat lapset ovat lähestymässä rippikouluikää. Rippikoulusta on jäänyt mieleen monenlaisia, useimmiten rippikoulu-ryhmän yhteishengen ja kavereihin viittaavia asioita (Niemelä 2007, 51). Isosilla ja heidän työpanoksellaan on suuri merkitys yhteishengen syntymisessä. Isosten pitämät iltaohjelmat, hartaudet ja pienryhmätilanteet jäävät mieleen – isonen on kaveri ja esikuva!

Tämä opinnäytetyö on tehty isosille tueksi rippikoulun pienryhmätilanteisiin. Liitteenä on valmistamamme materiaali, joka kantaa nimeä X-files 316. Materiaali on suunniteltu erityisesti rippikoulukäyttöön, mutta se on sovellettavissa myös muuhun seurakunnan nuorisotyöhön, esimerkiksi isoskoulutukseen. Raamatturyhmämateriaali on kokeiltu useissa Lohjan seurakunnan rippikouluissa kesällä 2012 ja sitä on tarjottu myös muille yksittäisille rippikouluille muissa seurakunnissa.

Opinnäytetyön teoreettinen osa keskittyy esittelemään opinnäytetyön lähtökoh-
tia sekä tekijöiden että yhteistyötahon näkökulmasta. Teoreettisessa osassa avataan myös keskeisiä käsitteitä opinnäytetyön aiheeseen ja rippikouluun liit-
tyen. Tämän lisäksi erityisen painotuksen on saanut teoreettisen osion loppu-
osa, joka käsittelee materiaalin suunnittelua ja toteutusta sekä palautteenkeruu-
ta ja sen myötä nousseita muutoksia materiaalissa.

Opinnäytetyön toiminnallinen osuus koostuu 17 ryhmätilanteesta, joista osa si-
sältää vielä liitteitä, ohjeistuksesta materiaalin käyttöön, vinkeistä tehokkaan
raamatturyhmän aikaansaamiseksi, ehdotuksesta rippikoulun viimeisen illan
hartaudeksi sekä tarvikelistasta. Materiaali on laaja ja sisältää monia eri teemo-
ja, jotka on pyritty nostamaan nuorten elämästä ja linkittämään Raamattuun ja
kristityn identiteettiin. Ryhmätilanteita on elävöitetty toiminnalla, kuten erilaisilla
askarteluilla ja draamoilla sekä kehitellyllä rukoushelmityöskentelyllä. Materiaali

on kehitetty siten, että kuka tahansa pystyy sitä käyttämään ilman erillistä koulutusta.

SISÄLTÖ

1 OPINNÄYTETYÖPROSESSIN LÄHTÖKOHDAT	8
1.1 Opinnäytetyön tavoitteet.....	8
1.2 X-files 316 – materiaalin lähtökohdat	8
1.3 Lohjan seurakunta.....	9
2 KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ.....	11
2.1 Kristillinen kasvatus	11
2.2 Nuoruus.....	13
2.3 Rippikoulu.....	14
2.3.1 Raamatturyhmäyöskentelyperiaatteet rippikoulussa.....	16
2.3.2 Isonen ja isosen tehtävät Lohjan seurakunnan rippikoulussa	16
3 OPINNÄYTETYÖPROSESSIN VAIHEET	19
3.1 Prosessin aikataulu ja eteneminen	19
3.2 Aineiston valinta	20
3.3 Materiaalin suunnittelu ja toteutus	26
3.3 Palautteen kerääminen.....	28
3.4 Palautteen sisältö ja arviointi	28
4 POHDINTA	30
4.1 Tavoitteiden täytyminen.....	30
4.2 Toimivuus ja sovellettavuus työelämään	31
LIITE 1 X-FILES 316.....	37

1 OPINNÄYTETYÖPROSESSIN LÄHTÖKOHDAT

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Tavoitteenamme oli toteuttaa mahdollisimman selkeä ja toimiva materiaali rippikoulukäyttöön. Samalla pyrimme myös ottamaan huomioon mahdollisimman hyvin Lohjan seurakunnan rippikoulutyön toiveet. Selkeällä ja toimivalla materiaalilla tarkoitamme sitä, että isokset voisivat helposti ja ongelmattomasti toimia materiaalin avulla turhaan jännittämättä ja keskustella hengellisistä aiheista ja Raamatusta nuorten arjen näkökulmasta sekä nuorten kokemukset huomioiden.

1.2 X-files 316 – materiaalin lähtökohdat

Lähtökohdat materiaalillemme olivat selvät, sillä Lohjan seurakunnalla aikaisemmin ollut materiaalipaketti rippikoulutyön käytössä oli todettu epäselväksi ja yhtenäisyys raamatturyhmäopetusten eli raamisopetusten välillä uupui. Olimme yhteyksissä Lohjan seurakuntaan vuoden 2010 syksyllä, jolloin kysyimme heiltä, olisiko heillä aihetta opinnäytetyötä varten. Alkuvuodesta 2011 saimme ehdotuksen rippikoulun raamatturyhmämateriaalin uudistamisesta. Uudelle raamatturyhmämateriaalille oli siis tarvetta ja tilausta. Otimme aiheen vastaan innokkaana, koska halusimme tehdä jotakin konkreettista ja yhteistyötahoa hyödyttävää ja tämä oli mielestämme sellainen aloite, jota kaipasimme.

Yhtenä merkittävänä lähtökohtana opinnäytetyöllemme oli se, että halusimme myös kehittyä ammatillisesti ja haastaa itsemme tekemää jotain sellaista, mitä emme aikaisemmin ole tehneet. Oma ammatillinen kiinnostus ja sen kehittämisen halu antoi meille mahdollisuuden ryhtyä suunnittelemaan produktia, josta olisi hyötyä myös tulevaisuudessa. Ammatillisen kehittymisen kannalta tämän materiaalin tilaus oli juuri se mitä halusimme ja olimme myöskin valmiit ottamaan sen vastaan.

1.3 Lohjan seurakunta

Lohjan seurakunta on Espoon hiippakuntaan kuuluva evankelis-luterilainen seurakunta Uudellamaalla. Seurakunnassa on 30600 jäsentä, joka on 80,7 % kaupungin koko väestöstä. Jäsenistä 1400 on ruotsinkielisiä. Lohjan seurakunta on muodostanut Sammatin seurakunnan kanssa seurakuntayhtymän vuodesta 2009 lähtien. (Lohjan seurakunta i.a.)

Lohjan seurakunnan perustoiminnan ydin on nuoren kristillisen kasvun tukeminen seurakunnassa. Nuorten hengellisyyden tukeminen on läsnä kaikessa Lohjan seurakunnan nuorisotyön toiminnassa. Nuorilla on fyysisesti ja henkisesti turvallista olla seurakunnan yhteydessä. Nuoret omaksuvat kristillisen uskon ja seurakuntayhteyden oman elämänsä perustaksi. Lohjan seurakunnan nuorisotyön tavoitteena on, että nuori voisi oppia tuntemaan Jumalan. Toiminta-ajatuksena Lohjan seurakunnan nuorisotyössä on tarjota nuorelle turvallinen kasvupaikka, jossa voi kysellä ja etsiä paikkaansa elämässä. Jumalan tunteminen on mahdollista vain Jumalan sanan kautta ja tämä näkyy Lohjan seurakunnan nuorisotyön toiminnassa. Nuoria haastetaan kantamaan vastuuta seurakunnastaan. Nuorisotyön perustehtävänä on toteuttaa toiminta-ajatuksista järjestämällä nuorille säännöllistä kokoavaa viikko-, leiri- ja retkitoimintaa. (Lohjan seurakunnan nuorisotyön perustoimintakuvaus, kevät 2010)

Lohjan seurakunnan sisäiset sidosryhmät ovat nuorisotyön jaosto, nuoriso –ja rippikoulutyön johtokunta ja kaikki seurakunnan työmuodot, jotka osallistuvat nuorten parissa tehtävään työhön. Nuorisotyötä toteutetaan työtiiminä, johon kuuluu kolme nuorisotyönohjaajaa sekä nuorisotyönpastori. Kaikki kolme nuorisotyönohjaajaa vastaa pääasiallisesti nuorisotyön perustoiminnan toteuttamisesta. Nuorisotyönpastori on myös vahvasti mukana toteutuksessa. Kesän rippikoulutyön kausityöntekijät osallistuvat kesän nuorteniltojen toteuttamiseen. Nuoret ovat osittain mukana toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa, sekä hoitavat vapaaehtoistehtäviä kiinnostuksensa ja innostuksensa mukaan. Lohjan seurakunnan ulkoiset sidosryhmät ovat kaupungin nuorisotoimi, koulut, oppilaitokset ja muut moniammatillisiin aluetyöryhmiin kuuluvat tahot, rovastikunnallinen nuorisotyö sekä kokonaiskirkon kasvatustyö. Ulkoisten sidosryhmien kans-

sa tehtävällä yhteistyöllä on pitkät perinteet Lohjan seurakunnassa (Lohjan seurakunnan nuorisotyön perustoimintakuvaus, kevät 2010.)

Lohjan seurakunnan nuorisotyössä nuoren kristillisen kasvun tukemista toteutetaan säännöllisen toiminnan ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta. Lohjan seurakunnan nuorisotyössä järjestetään vuosittain 2-4 nuortenleiriä ja tehdään keskimäärin 1-2 retkeä kristillisiin nuortentapahtumiin. Näiden lisäksi Lohjan seurakunnan nuorisotyö tekee vuosittain nuorten kanssa mahdollisesti yhden ulkomaanmatka, jonka kohteina ovat olleet joko Toksova Venäjällä tai Taizé-yhteisö Ranskassa. Viikkotoiminnan keskeiset toiminnot ovat; Majakat eli raamattupiirit, Telakka eli avointen ovien ilta ja Varustamo eli nuortenilta. Kolmivuotinen isoskoulutus eli ITU pidetään kerran kuukaudessa. Olennaisena osana perustoimintaan kuuluvat myös nuortenmessut noin kerran kuussa, Jatkoaikatapahtuma syksyllä, kouluyhteistyö päivänavauksien ja luokkavierailujen muodossa, sekä muu vaihteleva yhteistyö sidosryhmien kanssa. (Lohjan seurakunnan nuorisotyön perustoimintakuvaus, kevät 2010)

2 KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

2.1 Kristillinen kasvatus

Kristillinen kasvatus perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen, joka on kasvatusta kristinuskon tukemana. Kristilliseen kasvuun sisältyy yksilön eli ihmisen suhde Jumalaan, ihmisen vastuunalaisuus elämästään ja teoistaan itselleen, toisille ja Jumalalle. Kristilliseen kasvatukseen sisältyy tietoisuus Jumalan ihmiseen kohdistamasta rakkaudesta, josta ylenevästä vastarakkaudesta seuraa pyrkimys vastuullisuuteen. Tässä maailmassa kristitty on Jumalan työtoveri, minkä perusteella tarkoituksena on oikeudenmukaisuuden ja rauhan toteuttaminen maailmassa. Kristilliseen kasvatukseen kuuluu olennaisena osana tietty käsitys oikeasta ja väärästä, jotka ovat johdettavissa Jumalan ilmoituksesta. (Räsänen 2008, 287)

Kristillistä kasvatusta ei voida yksiselitteisesti määrittää, vaan käsitettä käytetään eri tavoin erilaisissa yhteyksissä. Kristillinen kasvatus voidaan kuitenkin määritellä esimerkiksi kristillisen perinteen välittämisenä sukupolvelta toiselle. Kyseisessä määritelmässä huomio kiinnittyy sekä kasvatuksen sisältöön että prosessiin. Edellinen sukupolvi pyrkii siirtämään omaksumiaan asioita mahdollisimman muuttumattomina seuraavalle sukupolvelle, tätä kutsutaan eräänlaiseksi sosialisatioksi. Kasvatuksessa keskeisiä on intentionaalisuus, normatiivisuus ja vuorovaikutuksellisuus. Kristillistä kasvatusta voidaan siis tarkastella sen tavoitteen ja päämäärän eli intentionaalisuuden näkökulmasta. Tällä tarkoitetaan, että kasvatuksella on tietoisia tavoitteita, joita kohti pyritään. Kasvatuksella pyritään saamaan aikaan oppimista, muutosta, kasvua ja kehitystä. Vaikka voidaan puhua näkyvistä ja näkymättämistä tavoitteista, intentiot ohjaavat molempia ja näin ollen on kasvatuksen keskeisimpiä ominaispiirteitä (Muhonen & Tirri 2008, 64–67.)

Kristillisessä kasvatuksessa merkittävä osa on normatiivisuus, sillä kasvatuksen on täytettävä tietyt kriteerit ollakseen kristillistä. Tämä edellyttää kristillisyyden selkeää määrittelemistä. Yleisesti kristillisellä tarkoitetaan kristinuskonpiiriin

kuuluvaa tai kristinuskon oppien mukaista, mutta se voidaan myös ymmärtää laajemmin; kristinuskon hengen mukaiseksi. Kasvatus siis sidotaan aina johonkin tiettyyn arvopohjaan, joka kristillisessä kontekstissa sijoittuu Raamatun opetukseen ja kristilliseen arvopohjaan. Luterilainen regimenttioppi tarjoaa kristillisen kasvatuksen tarkasteluun näkökulman, joka ottaa huomioon sekä kristillisen kasvatuksen elementtejä, jotka ovat selvästi uskonnollisia, eli kuuluvat hengellisen regimentin piiriin että yleisinhimillisiä ja eettisiä, jotka edustavat maallista regimenttiä. Näitä voidaan kutsua kasvatuksen uskonnolliseksi ja inhimilliseksi puoleksi. Inhimillinen puoli nousee luomisen näkökulmasta, jonka tehtävänä on ohjata lasta elämään lähimmäisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Uskonnollinen puoli lähtee lunastuksen näkökulmasta, jonka tehtävänä on viedä evankeliumia eteenpäin ja saattaa kasvatettava yhteyteen Jeesuksen kanssa. Normit vaikuttavat intentioihin, millaisia arvoja kasvatuksessa halutaan välittää (Muhonen & Tirri 2008, 64–69.)

Kasvatus on aina kontekstuaalista, esimerkiksi kasvatusinstituution luonne vaikuttaa aina kasvatuksen luonteeseen, toisin sanottuna kasvattaja vaikuttaa aina kasvatettavaan. Kristillinen kasvatus seurakunnan toimintana voidaan samais-taa seurakunnan jäsenille annettavaan kasteopetukseen. Silloin kasvatuksen tavoitteena on tukea sekä uskoon kasvamista että siinä pysymistä. Kasvattajan oma ulosanti, teot, luonne ja malli ovat kaikki keskeisiä työkaluja kasvatukses-sa, olipa kasvattaja sitten vanhemmat, kirkko tai joku muu seurakunnan jäsen. Kasvatuksen kristillisuus on riippuvainen kirkon olemuksesta ja tehtävästä, eikä osallistujajoukosta. Kasvatus on kristillistä silloin, jos kasvatuksen orientaatiope-rusta on kristillinen eli kasvattajan edustamat arvot ja käsitykset ihmisestä ja maailmasta ovat kristinuskon mukaiset. Kasvatuksen vuorovaikutuksellisuus ei kuitenkaan rajoitu pelkästään kasvattajan toimiin, vaan myös kasvatettava on merkittävässä roolissa, koska kristillisen kasvatuksen oletuksena on, että myös kasvatettava on kastettu seurakunnan jäsen. Näiden kahden välisestä vuoro-vaikutussuhteesta riippuu paljon se, kuinka kasvatus onnistuu. Kasvatuksen intentionaalisuus ja normatiivisuus ovat erottavia tekijöitä arkipäiväisen kohtaa-misen ja kasvatuksen välillä - kasvatuksen päämäärät toteutuvat vuorovaiku-tussuhteessa (Muhonen & Tirri 2008, 64–67.)

2.2 Nuoruus

Nuoruusikä on siirtymistä lapsuudesta aikuisuuteen. Aikuistuminen muodostaa yhteisen kokoavan termin nuoren haasteille, joita muun muassa ovat yksilöllisen identiteetin vakiinnuttaminen, irtaantuminen vanhempien vaikutuspiiristä ja aikuisten velvollisuuksien hyväksyminen. Aikuisuus koostuu yksilöllisistä onnistumisista ja epäonnistumisen kokemuksista, joten sitä on vaikea kuvata yhteisenä ajanjaksona ihmisen elämässä (Vuorinen 2004, 199). Aikuisuuden määritelmä kuitenkin vaihtelee kulttuureittain ja aikakausittain. Nuoruus on nykyään ajanjaksona pidentynyt, jos aikuisuuden alkamisen kriteereinä pidetään työelämään, lasten hankkimiseen ja kasvattamiseen osallistumista (Nurmi, Jari Erik & ym. 2006, 125). Nuoruus ja aikuisuus ovat niitä ajanjaksoja ihmisen elämässä, joihin tietoiset muistot ulottuvat suhteellisen selkeinä. Nämä itseymmärryksen avaimet ovat yksilön käytettävissä, mutta usein ikään kuin verhon takana (Vuorinen 2004, 200).

Nuoruusiän kehitystä määräävät ainakin neljä kokonaisuutta: fysiologiset muutokset ja kypsyminen, ajattelutaitojen kehitys, sosiaalisen kentän laajentuminen ja sosiaalis-kulttuurisen ympäristön muutokset. Nuori opettelee kasvamaan näiden muutosten kanssa. Vanhemmat ovat vielä nuorelle korvaamattomia tunnekohteita. Väite siitä, että ikätoverit ovat nuorelle tärkeämpiä kuin vanhemmat, perustuu virheelliseen vertailuun. Ikätovereihin kohdistuva tarvitsevuus näkyy juuri siinä, että nuori käyttää heitä irtautuessaan vanhempien holhoavasta vaikutuspiiristä (Vuorinen 2004, 200). Nuorella on vahva tarve itsenäistyä, mutta samalla nuori myös kaipaa vanhempiaan, joilta aina saa turvaa, rajoja ja rakkautta (Nurmi, Jari Erik & ym. 2006, 130).

Keskinäiset pohdinnat samanikäisten ja samalla tavalla ajattelevien kanssa ovat nuorelle korvaamattomia. Vaihtoehtoja nuorelle tarjoavat ikätoverit ja kodin ulkopuoliset mallit, kuten arvojen, elämäntapojen ja uskomisen tavoista. Nuorella on tarve löytää itselleen kohde, jonka arvoihin sitoutua. Nuori ei kuitenkaan halua ottaa valmista pakettia vanhempien elämäntavasta, arvoista ja uskomisen tavasta, vaan löytää oman tiensä ja maailmankatsomuksensa (Mannerheimin lastensuojeluliitto i.a.)

Nuoren ajattelun kehitys tapahtuu pääasiassa murrosiässä, joka vaikuttaa tapaan, jolla nuori jäsentää moraalisia kysymyksiä. Tämä luo pohjan nuoren moraalille ja sen periaatteille Keskeisin muutos tapahtuu abstraktin ajattelun kohdalla. Tieto, kokemukset ja taidot lisäävät ihmisen kykyä ymmärtää maailmaa läpi elämän, niin varhaisuoruuden jälkeen siinä ei kuitenkaan tapahdu mitään olennaisia muutoksia (Nurmi, Jari Erik & ym. 2006, 128).

2.3 Rippikoulu

Rippikoulu on seurakunnan kasteopetusta. Sen tavoitteena on auttaa nuorta uskomaan kolmiyhteiseen Jumalaan ja jäsentämään tämä usko omaan elämäkokonaisuuteensa. Rippikoulun vähimmäiskestoksi on suunniteltu puoli vuotta ja oppituntimääräksi 80h (Rippikoulusuunnitelma 2001, 41; Rippikoulun paikallissuunnitelma 2012, 4). Rippikoulussa nuoria perehdytetään kirkon yhteiseen uskoon ja ohjataan elämään seurakunnan yhteydessä, johon hänet on kasteessa liitetty (Kirkkojärjestys 3:3). Rippikoulussa pohditaan yhdessä muiden samanikäisten ihmisten kanssa elämään ja uskoon liittyviä asioita. Vuonna 2011 rippikoulun kävi 53 428 alle 18-vuotiaista. Rippikoulu tavoitti 15 vuotta täyttävistä 83,0 prosenttia. Vastaava luku vuonna 2010 oli 83,6 prosenttia, kun vuoden 2011 rippikoulun käyneisiin lisätään 16-17 -vuotiaat ja aikuiset, rippikoulun kokonaistavoittavuus on 86,2 prosenttia. Yhdeksän kymmenestä rippikoulusta sisältää leirijakson, jonka tavallisin pituus on kahdeksan vuorokautta (kotimaa24, 22.3.2012)

Seuraavan vuoden rippikoulujen suunnittelu aloitetaan yleensä edellisen vuoden keväällä. Rippikoulujen informaatiotilaisuus pidetään koulujen alettua syyslukukauden aikana. Ilmoittautumiskirjeet rippikouluihin postitetaan seurakunnan jäsenille kotiin. Kesän rippikouluryhmät kokoontuvat yleensä alkuvuoden aikana. Konfirmaatiot pidetään yleensä noin viikko leirin päättymisen jälkeen (Rippikoulun paikallissuunnitelma 2012, 4.)

Rippikoulun keskeiset opetuskokonaisuudet ovat katekismuksen mukaiset kristinopin ydinkappaleet, kolmiyhteinen Jumala, Jeesus, usko ja armo. Luominen, lunastus, pyhitys ovat kokonaisuuksia, jotka läpäisevät rippikoulun opetuksen koko sisällön. Rippikoulu jakautuu kolmeen kokonaisuuteen, jotka ovat etäjakso eli aloitusjakso, intensiivijakso eli perusjakso esim. leiri ja konfirmaatio eli päätösjakso. Etäjakson aikana jokainen ryhmä osallistuu yhdessä oman seurakuntansa nuorten toimintaan ja mahdollisesti myös muuhun seurakunnan toimintaan, kuten messuihin yms. Tätä etäjakso kutsutaan yleensä seurakuntayhteyteen tutustumisjaksoksi. Seurakuntayhteys –tunneista kerätään merkinnät rippikoulupassiin. Intensiivijakson eli leirijakson suunnittelussa tulee ottaa huomioon RKS 2001:n tavoitteet ja rakenne. ”Kolmen korin” mallia tulee hyödyntää opetuskokonaisuuksien sisällä ja koko leirijaksossa. Koko rippikoulua suunniteltaessa on asetettava tavoitteet ja pohdittava keinoja niihin pääsemiseksi. Intensiivijakson opetusta suunniteltaessa tulee huomioida RKS 2001 opetukselle antamat sisällölliset tavoitteet. Konfirmaatio pidetään mahdollisimman pian intensiivijakson päättymisen jälkeen. Konfirmaatiomessun suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan erityisesti rippikoululaiset (Rippikoulun paikallisuunnitelma 2012, 4-5; RKS 2001 22–28.)

Seurakunnan on tarjottava kaikille nuorille mahdollisuus käydä rippikoulu (Kirkkojärjestys 1993, 3:3). Kirkolliskokous hyväksyi 12.11.1999 kristinopin, jonka nimeksi tuli Katekismus. Rippikoulussa annetaan opetusta kirkolliskokouksessa hyväksytyyn kristinopin mukaisesti. Rippikoulun virallisina oppikirjoina käytetään Raamattua, Katekismusta, virsikirjaa ja tarvittaessa yhtä vuosittain valittavaa piispainkokouksen hyväksymää oppikirjaa (KJ 3:4). Rippikoulusuunnitelma 2001 antaa perusteet ja suuntaviivat rippikoulun paikalliselle suunnittelulle, toteutukselle, arvioinnille ja kehittämiselle (RKS 2001, 4). Rippikoulun perustana on kolminaisuusoppi ja kastaminen sen mukaan. Tärkeimpiä rippikoulusuunnitelman antamia suuntaviivoja ovat kolminaisuusopilliset perusteet, jotka nousevat suoraan Raamatusta. Jeesus näytti sen omalla esimerkillä käymällä kasteella, jolloin taivaasta kuului Isän ääni ja Pyhä Henki laskeutui Jeesuksen ylle. Myös Jeesuksen antama kaste- ja lähetyskäsky tukee tätä ajatusta: ”Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kan-

sat minun opetuslapsikseni ja kastakaa heitä, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.” (RKS 2001, 6–7.)

2.3.1 Raamatturyhmätyöskentelyperiaatteet rippikoulussa

Rippikoulussa opetuksen keskiössä on Raamattu, jota tutkitaan niin pienryhmissä kuin oppitunneilla. Rippikoulu on kokonaisuus, jossa yksittäiset teemat liittyvät toisiinsa ja RKS 2001:n mukaiset elämä, usko ja rukous ovat läsnä kaikissa teemoissa. Rippikoulussa nämä erilaiset teemat toteutuu yksittäisissä tilanteissa, kohtaamisissa, ryhmätyöskentelyissä, hartauksissa ja erilaisissa opetuskokonaisuuksissa. Rippikoulussa työskennellään ryhmissä, joissa pohditaan suuria kysymyksiä niin uskon sisällöstä kuin nuoren elämästä. Työskentelyjen toteuttamisessa käytetään usein apuna tuttuja isosryhmiä. Uusien roolien ja näkökulmien saamiseksi on kuitenkin joskus hyvä sekoittaa totuttuja ryhmiä. (Sakasti i.a.)

2.3.2 Isonen ja isosen tehtävät Lohjan seurakunnan rippikoulussa

Rippikoulussa isonen on ryhmänohjaaja. Isoiset ovat rippikoulun käyneitä nuoria, jotka ovat saaneet tehtävänsä tarvittavan koulutuksen seurakunnassa. Isoiset ovat rippikoululaisia vuoden, pari tai useamman vuoden vanhempia nuoria. Isoiset toimivat rippikouluissa omien ryhmiensä ohjaajina. He osallistuvat rippikoulun jumalanpalvelusten ja hartaushetkien valmisteluun, avustavat rippikouluopetuksessa sekä organisoivat vapaa-ajan toimintaa. Isoiset ovat mukana erityisesti rippikoululeireillä sekä usein myös ilta- ja päivärippikouluissa. Suomalaisessa rippikoulu perinteessä isostoiminta on vakiintunut osaksi toimintaa (Suomen Evankelisluterilainen kirkko i.a.).

Useat seurakunnat järjestävät isosille vuosittain ryhmänohjaajan tehtävään valmentavaa isoskoulutusta. Isoskoulutuksen kesto ja muodot vaihtelevat suuresti paikkakunnittain. Isosten koulutus on iso ja merkittävä osa seurakuntien nuorisotoimintaa (Suomen Evankelisluterilainen kirkko i.a.). Lohjan seurakun-

nassa on kolmivuotinen isoskoulutus eli ITU, joka pidetään kerran kuukaudesta. Isoskoulutus antaa perustaidot ja valmiuden toimia isosena Lohjan seurakunnan rippikouluissa (Lohjan seurakunta i.a.).

Lohjan seurakunnan rippikoulu leireillä on käytössä henkilö, josta käytetään nimitystä isoiso. Isoiso on isosten isostiimin vetäjä ja kuuluu olennaisesti johtoporaaseen eli leirin vetäjiin. Isoiso on mukana leirin suunnittelussa ja toteuttamisessa. Leirin aikana isoison päätehtävä on valmentaa ja auttaa isosia toimimaan ryhmissä, iltaohjelmissa ja hartauksissa. Isoisolla saattaa olla vähemmän tehtäviä kuin isosella, mutta vastuu on suurempi kuin isosella. Tärkeää kuitenkin on, että isoisolla itsellään on selkeä kuva asemastaan ja tehtävistään leirillä. Isoison tehtäviin kuuluu lisäksi osallistuminen vapaa-ajan toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen leirillä. vastata ulkoläksyistä, iltaohjelmista ja niiden sisällöstä sekä ryhmätuntien valmisteleminen isosten kanssa. Leiriläiset suorittavat isoisolle kaikki ulkoläksyt (Rippikoulun paikallissuunnitelma 2012, 11.)

Isosen tehtävät Lohjan seurakunnan rippikoululeireillä ovat Raamatturyhmät, hartaudet, iltaohjelmat, leirikohtaiset vastuutehtävät, tutustuminen leiriläisiin, järjestyksen valvonta. Isonen saa oman ryhmän, jonka kanssa pidetään ryhmiä ja temmelletään muutenkin leirin aikana. Jokainen ryhmä on erilainen ja isosen tulee arvostaa omaa ryhmäänsä. Isosen vastuulla olevat hartaudet ovat pääsääntöisesti iltahartauksia, mutta tämä on kuitenkin leirikohtaista. Isosten pitämät hartaudet on koettu hyväksi, koska isokset ovat ikänsä puolesta hyvin lähellä rippikoululaista ja usein isosen omaan elämään liittyvät hartaudet koskettavat nuoria lähemmin kuin esimerkiksi työntekijän pitämä hartaus. Iltaohjelmat ovat yksi merkittäväksi koettu osa rippikoulua ja sen isokset valmistelevat isoisosen johdolla. Isosilla ja heidän ryhmillään on myös leirin aikana erilaisia pieniä muotoisia vastuutehtäviä, joita he hoitavat päivän aikana esimerkiksi Lohjan seurakunnan rippikoululeireillä jokaisella isosryhmällä on joka päivä oma tehtävä: sauna, keittiö, wc, järjestelyryhmä, jumalanpalvelusryhmä. Yksi isosen tärkeimmistä tehtävistä on myös yleisen viihtyvyyden ylläpitäminen ja tutustuminen leiriläisiin vapaa-ajalla erilaisten aktiviteettien kautta. Isonen saa ja hänen tulee raportoida leiriläisten keskuudessa esiintyvistä ongelmista opettajille (Rippikoulun paikallissuunnitelma 2012, 12.)

2.4 Toiminnalliset menetelmät

Toiminnallinen oppiminen voidaan nimetä myös tekemällä oppimiseksi. Toiminnalliset menetelmät ovat siis tekemisen menetelmiä. Tekeminen ja toiminta kattavat laajan skaalan erilaisia asioita, joista esimerkkeinä mainittakoon askartelu, näytelmät sekä keskustelu. Toiminnallisten menetelmien käyttäminen vaatii usein yhteistyötä ongelmatilanteiden ratkaisemiseen. Toiminta ohjaa ryhmän jäseniä auttamaan ja tukemaan toisiaan lähes huomaamatta. (Räsänen 2008, 298–299.)

Toiminnallisilla menetelmillä pyritään tehostamaan oppimista kokeilemalla, tekemällä ja osallistumalla. Konkreettisuus on toiminnallisten menetelmien tärkeimpiä ominaispiirteitä. Yhdessä tekeminen, kokeminen ja eläminen mahdollistavat tehokkaan oppimisen. Tämä toiminnallinen osuus ei kuitenkaan ole varsinaisen tavoite vaan toiminnalla pyritään saavuttamaan oppimiskokonaisuudelle asetettu tavoite. Erityisesti kristillisten asioiden opettamisessa on hyvä käyttää toiminnallisia menetelmiä. Useat kristinuskon käsitteet ja keskeiset asiat ovat rippikouluikäisille haastavia ymmärtää, jolloin tekemällä ja harjoittelemalla nämä asiat jäävät paremmin mieleen. (Räsänen 2008, 299.)

Ryhmätyöskentely mielletään myös toiminnalliseksi menetelmäksi, sillä se on puhtaasti sosiaalinen tapahtuma. Rippikoulun todellisuuteen heijastettuna tämä tarkoittaa usein pienryhmätoimintaa, joka toimii isosen johdolla. Pienryhmän kokoontuminen on jo itsessään yhdessä tekemällä oppimista. Nuoret tarkkailevat toisiaan ja omaksuvat toisiltaan asenteita ja toimintatapoja. Tämän lisäksi on myös mielekästä lisätä ryhmälle jokin tehtävä, jonka ryhmä saa ratkaista ja näin kokea ja oppia yhdessä. (Räsänen 2008, 298–299.)

3 OPINNÄYTETYÖPROSESSIN VAIHEET

Opinnäytetyöprosessimme oli suhteellisen pitkä. Aloimme ideoida opinnäytetyötämme jo talvella 2010. Hitaasti ja varmasti opinnäytetyö alkoi löytää muotoaan ja syksyllä 2012 opinnäytetyömme tuli valmiiksi.

3.1 Prosessin aikataulu ja eteneminen

Vuoden 2010 loppupuolella otimme yhteyttä Lohjan seurakunnan nuorisotyöhön ja tiedustelimme, olisiko heillä tarvetta produktiolle tai kehittämishankkeelle. Tammikuussa 2011 saimme yhteydenoton Lohjan seurakunnalta, jossa he pyysivät meitä tekemään uuden raamatturyhmämateriaalin rippikoulukäyttöön. Otimme pyynnön vastaan.

Vuoden 2011 työstimme tehokkaasti ryhmäkokonaisuuksia. Jaoimme materiaalia siten, että molemmille tuli tehtäväksi suurin piirtein yhtä paljon ryhmäkokonaisuuksia ja muuta materiaalia. Työskentelimme itsenäisesti sekä toistemme kanssa. Pidimme opinnäytetyöpalavereja säännöllisesti. Tapasimme myös pastori Mirja Harhasta, yhteyshenkilöämme Lohjan seurakunnasta.

Aikataulullisesti tärkeäksi ajankohdaksi nousi alkukevät 2012. Silloin materiaalin oli tarkoitus olla valmiina, jotta sitä voitaisiin käyttää kesän 2012 rippikouluissa. Ehdimme reilun vuoden suunnitella, kehitellä ja tuottaa materiaalia. Aikataulumme kuitenkin petti: 17 ryhmäkokonaisuuden tekeminen kahdestaan ei ollutkaan aivan helppo ja yksinkertainen tehtävä. Saimme materiaalimme valmiiksi ennen kesän ensimmäisiä rippikouluja, joten koko kesän 2012 Lohjan seurakunnan rippikouluissa käytettiin materiaaliamme.

Kesän aikana keräsimme käyttäjäkokemuksia isosilta sekä leirin työntekijöiltä. Tavoitteenamme oli kehitellä materiaaliamme käyttäjäystävällisemmäksi ja toimivammaksi näiden palautteiden pohjalta. Lohjan seurakunnan lisäksi annoimme materiaalia käytettäväksi ja testattavaksi myös Luumäen, Kouvolan ja Tam-

pereen Viinikan seurakunnissa. Näihin seurakuntiin meillä oli yhteyksiä työntekijöiden kautta. Pyysimme myös heiltä palautetta ja parannusehdotuksia.

Opinnäytetyöprosessimme olikin loppua kohti kiihtyvää ja kiireistä. Syksyllä 2012 teimme vielä viimeisiä muutoksia ja muokkauksia materiaaliimme. Tämän lisäksi hioimme teoriaosuuden lopulliseen muotoonsa.

3.2 Aineiston valinta

Materiaalin nimen keksiminen ei ollut aivan yksinkertainen tehtävä. Hyvin pitkään materiaaliimme kulki vain nimellä raamattupiirimateriaali. Aloittaessamme työstää painettuun materiaaliin kansia saimme ystävältä idean, että materiaalin nimi voisi viitata tunnettuun televisiosarjaan X-filesiin. Tämä oivallus helpottikin kansien suunnittelua huomattavasti. Lisäsimme perään tutun numerosarjan 316, tämä on pienoisevankeliumi, joka löytyy Raamatusta Johanneksen evankeliumin kolmannesta luvusta, jakeesta 16. jolloin saimme materiaalin nimeen kristillisen vivahteen.

Aloittaessamme X-files 316 –materiaalin työstämistä, olimme molemmat tutustuneet Lohjan seurakunnan edelliseen rippikoulun raamattupiirimateriaaliin. Aiempi materiaali oli jaoteltu raamattupiirimateriaaleihin ja keskusteluryhmämateriaaleihin – siis ryhmätilanteisiin, joissa käytettiin Raamattua ja ryhmätilanteisiin, joissa ei käytetty Raamattua. Omassa materiaalissamme halusimme tuoda kaikkiin ryhmätilanteisiin Raamatun ja tätä toivottiin myös Lohjan seurakunnan työntekijöiden puolelta.

Materiaaliimme varsinaiset teemat ideoimme Lohjan seurakunnan rippikoulujen lukujärjestysten pohjalta siten, että isosten ohjaamat ryhmätilanteet olisivat jottenkin sidoksissa rippikoulun muihin opetustilanteisiin. Pyrimme myös valitsemaan teemoja, jotka olisivat nuorille mielekkäitä ja koskettaisivat heidän elämänsä jollakin tasolla. Teemat eivät ole suoraan samoja kuin opetustuokioiden aiheet vaan pyrimme soveltamaan opetustilanteiden aiheita.

Seuraavaksi esittelemme X-files 316 –materiaaliin valitut teemat ja perustelemme valintamme. Lohjan seurakunnan rippikouluissa on päivittäin kaksi isosen ohjaamaa ryhmätilannetta, joten olemme rakentaneet materiaalimme teemat ikään kuin pareittain. Esittelemme myös kehittelemämme rukoushelmet ja ideaa niiden taustalla sekä muut materiaaliimme kuuluvat sisällöt.

Tutustumista

Ensimmäisenä teemana materiaalissamme on luonnollisesti tutustuminen. Ryhmäkokonaisuuden tavoitteena on ryhmäyttää uutta ryhmää ja tutustuttaa nuoria toisiinsa. Ihanteena on, että isosryhmä saavuttaisi turvallisen ryhmän kriteerit, jolloin jokainen saisi kokemuksen siitä, että tulee hyväksytyksi omana itsenään. Pelkästään tosiasioiden kertominen omasta itsestä (asuinpaikka, koulu, harrastukset tms.) voi aiheuttaa pelkoa ja uhatuksi tulemista. Tämän vuoksi on tärkeää aloittaa tutustuminen rauhassa, omassa ryhmätilanteessaan eikä toisen käsiteltävän teeman lomassa. Tutustuminen on tärkeää myös, jotta koko rippikoulun ajan kokoontuva ryhmä kykenee syventämään käytyjä keskusteluja rippikoulun edetessä (Aalto 2002, 8–9.)

Tutustumista Raamattuun

Raamattu on kristittyjen pyhä kirja ja sillä on näin ollen olennainen ja tärkeä osa rippikoulussa (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.). Lohjan seurakunnan rippikouluissa nuoret saavat seurakunnalta Raamatun. Tämä saattaa olla ensimmäinen kerta, kun nuori saa käteensä tämän pyhän kirjan, joten siihenkin tutustumiseen on tärkeää käyttää aikaa. Usein rippikoulun opetustuokioissa käsitellään myös Raamattua, mutta pienemmässä ryhmässä on helpompaa opetella etsimään raamatunkohtia, sillä yksilölliset tarpeet voidaan huomioida paremmin.

Jumala

Tämän teeman alla materiaalissamme tarkoituksena on pohtia Jumalaa, Jumalan olemusta ja olemista. Nuorten käsitys Jumalasta voi olla varsin suppea tai kielteinen, tässä ryhmätilanteessa annetaan tilaa tutkailla Jumalaa ikään kuin turvallisen välimatkan päästä. Ketään ei pakoteta uskomaan vaan ryhmänä tutustutaan Jumalaan. Ryhmäläisiä myös haastetaan huomaamaan itsessään ja muissa samoja ominaisuuksia, kuin Jumalassa. Olisiko Jumala siis sittenkin voinut luoda ihmisen kuvakseen?

Minä olen ihme

Murrosiässä nuori muuttuu sekä fyysisesti että psyykkisesti. Nuoruudessa ihminen muodostaa minäkuvaansa. Tällöin on tärkeää saada positiivista palautetta omasta itsestä. (Nurmi ym. 2006, 143.) Tämän teeman avulla pyrimme tukemaan terveen minäkuvan muodostumista. Ihmiset ovat erilaisia ja saavat olla erilaisia, ja kaikki ovat silti arvokkaita ihmeitä (Raamattu, Ps.139).

Minäkö syntinen?

Käsitteenä ”synti” saattaa olla hyvinkin kaukainen ja vanhalta kuulostava sana nuorille. Tässä ryhmätilanteessa pyritäänkin avaamaan käsitettä. Ryhmätilanteessa perehdytään myös Jeesuksen vertaukseen tuhlaajapojasta ja tämän veljestä. Ryhmäläisiä johdatellaan hahmottamaan perisyntin ja tekosyntin erot ja huomaamaan, että kukaan ei ole synnitön, vaikka kiusaus ajatella niin onkin suuri.

Armon mahdollisuus

Tämän ryhmätilanne voisi kulkea myös nimellä ”armo”. Tarkoituksena on tutustuttaa nuoret Jeesukseen ja Hänen suorittamaansa sovitustyöhön. Pyrkimyksenä on avata Jeesuksen ristinkuoleman merkitystä. Mitä iloa meille tässä ajassa on siitä, että joku kuoli 2000 vuotta sitten? Tämä teema kulkee Minäkö syntinen? –ryhmäkokonaisuuden vastapainona.

Rukous

Rippikoulusuunnitelma 2001 nostaa kolme keskeistä teemaa – elämä, usko ja rukous. Pyrimme materiaalimme jokaisessa ryhmäkokonaisuudessa kuljettamaan jokaista Rippikoulusuunnitelman teemaa mukana. Tämän lisäksi koemme tärkeäksi pitää erillisen ryhmätilanteen rukouksesta, jolla toivomme olevan positiivista vaikutusta nuoren spiritualiteetin kehittymiselle.

Esirukous

Nuoret voivat kokea rukoilemisen vieraaksi ja jopa vaikeaksi asiaksi. Tämä ryhmäkokonaisuus pyrkii näyttämään, että rukoileminen ei ole vaikeaa. Tarvitsee vain löytää aiheet, joiden puolesta rukoilla! Kun rukousta valmistellaan yhdessä ryhmän kanssa, jokainen voi saada kokemuksen siitä, että omat rukousaiheet ovat ”hyviä” ja ”kunnollisia” rukouksia. Tämä toivottavasti rohkaisee rukoilemaan jatkossakin omien ja toisten asioiden puolesta.

Johdatus; Jumalan näkeminen omassa elämässä

Lohjan seurakunnan nuorilta nousi toive tästä teemasta. He kokivat, ettei johduksesta ole ollut tarpeeksi opetusta tai keskustelua. Johdatus kuuluu luonnollisena osana kristityn elämään, joten koimme tärkeäksi herätellä nuoria huomaamaan Jumalan johdatuksen omassa elämässään.

Luottamus

Tämän ryhmä otimme edellisen ryhmän vierelle. On tärkeää luottaa Jumalaan. Luottamus näyttelee myös suurta osaa nuorten jokapäiväisessä elämässä. Monen nuoren luottamus on tullut petetyksi, joten tästä aiheesta on mielestämme tärkeää herätellä keskustelua. Rakkauden kaksoiskäskykin (Luuk.10:27) velvoittaa meitä rakastamaan lähimmäisiämme. Luottamus on eräs rakkaudenosoitus ja rakkauden muoto.

Lähimmäisenrakkaus

Tämä teema on isosten ja usein myös rippikoululaisten suosiossa. Rakkaus on kiehtovaa. Nuoret ovat saaneet paljon vaikutteita esimerkiksi TV-sarjoista ja elokuvista, siis niin sanotusti esimerkin Hollywood-rakkaudesta. Pyrimmekin tällä ryhmäkokonaisuudella antamaan nuorille vaihtoehtoisia näkemyksiä rakkauteen – rakkautta on erilaista.

Jumalan rakkaus

Jumalan rakkaus on tärkeä teema rippikoulussa. Jumala rakastaa ihmistä ehdoitta ja ansiotta. Ryhmässä pyritään nostamaan esille, että jokainen ihminen on arvokas ja rakastettava. Pyrimme myös tuomaan nuorille läheiseksi ajatuksen, että Jumala on rakkaus ja meidän rakkautemme lähde (Rippikoulusuunnitelma 2001, 11).

Älä pelkää!

Raamatussa usein esiintyvä kehotus olla pelkäämättä, on hyvä ohjenuora jokaiselle kristitylle. Vaikka maailma on paha ja elämässä tulee vastaan raskaita aikoja, on hyvä muistaa, että meidän ei tarvitse pelätä mitään. Rakastava Jumala on kanssamme elämämme jokaisena päivänä. Nuorten elämässä voi olla pelkoja, joita voi turvallisesti käsitellä Raamatun valossa.

Kärsimys & toivo

Kristitynkään elämä ei ole helppoa. Ihmiset kaikkialla maailmassa kohtaavat päivittäin vastoinkäymisiä. Pyrimme tämän teeman alla käsittelemään vastoinkäymisiä ja ennen kaikkea myös toivoa. Kärsimyksiä kohdatessa ei tarvitse luopua toivosta! Jeesuksen esimerkin mukaisesti voimme kärsimyksissämme rukoilla: ”Isä, sinun käsiisi minä uskon henkeni” (Raamattu, Luuk.23:46).

Pelastushistoria

Kristinuskon kokonaiskuvan hahmottamisessa auttaa, että tuntee pelastushistorian, joka on Jumalan suunnitelma ihmisten pelastamiseksi (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.). Rippikoulun loppupuolella on tärkeää vielä kerrata ja sitoa yhteen kaikki rippikoulun olennaiset asiat. Nuoria myös herätellään ajattelemaan menneisyyttä ja tulevaisuutta – aikaa ennen ja jälkeen heidän, kuinka kaikki vaikuttaa kaikkeen.

Mistä minä tulen? Mihin minä menen?

Tämän ryhmäkokonaisuuden olemme sijoittaneet viimeiseksi tai lähes viimeiseksi ryhmätilanteeksi rippikoulussa. Tämä teema toimii jatkumona edelliselle ryhmälle, jossa mietittiin yleisesti mennyttä ja tulevaa. Tässä ryhmäkokonaisuudessa mennään hieman syvemmälle. Ryhmäkokonaisuudella herätellään nuoria myös huomaamaan, että rippikoulu loppuu, mutta elämä jatkuu ja Jumala pysyy.

Väittelyt

Tämän ryhmäkokonaisuuden kehitimme alun perin Minäkö syntinen? –ryhmän yhteyteen. Lohjan seurakunnan pastori Mirja Harhanen kuitenkin ehdotti, että tämä ryhmäkokonaisuus voisi olla aivan materiaalin lopussa, jolloin sitä voisi käyttää myös rippikoulun loppukuulusteluna. Tästä syystä ryhmäkokonaisuudella ei ole paria.

Rukoushelmet

Monelle seurakunnan työntekijälle Lönnebon rukoushelmet, Frälsarkransen –pelastusrengas, ovat tulleet tutuiksi. Nämä rukoushelmet ovat tulleet monille apuvälineiksi, hiljennyttäessä rukoukseen. (Hakkarainen 2009, 199.) Rukoushelmistä on kehitelty erilaisia variaatioita. Omat rukoushelimme suunnitelimme erityisesti nuoria ajatellen. Nuori saa itse valita oman helmensä; mitä Jumala hänelle edustaa, miltä pelko hänestä näyttää jne. Jokainen rippikoulu-

lainen saa omanlaisensa rukoushelmet, mutta rukous ja Jumala on sama kaikilla. Rukoushelmiä on helppo käyttää ja ne jäävät muistuttamaan rippikoulusta ja siellä opituista asioista.

Kesän 2012 kokeilun jälkeen saimme palautetta, että rukoushelmet olivat erittäin hieno idea. Tosin jo ennen konfirmaatiota nuoret olivat unohtaneet, mikä helmi heillä kuvasti mitäkin asiaa. Tämän vuoksi kehitelimme syksyllä 2012 muistilistan materiaalimme liitteeksi. Ideana on, että jokainen rippikoululainen saa oman listansa ja piirtää siihen aina valitsemansa helmen, jolloin hän muistaa, mitä mikäkin helmi kuvastaa. Kirjoitimme myös jokaiseen helmeen sisältyvän rukouksen tähän listaan, jolloin nuoren on mahdollista rukoilla näillä sanoilla.

Viimeisen illan hartaus

Kehittelemiemme rukoushelmien vuoksi koimme tärkeäksi kehitellä myös viimeisen illan hartauden, jossa voidaan käyttää apuna näitä rukoushelmiä. Se, että rukoushelmiä todella käytetään yhdessä, viestii nuorille, että he eivät ole valinneet helmiä turhan takia vaan näillä helmivalinnoilla on ollut merkitystä. Pyrimme tekemään hartaudesta myös kannustavan ja rohkaisevan – rippikoulu loppuu, mutta elämä jatkuu.

3.3 Materiaalin suunnittelu ja toteutus

Ihminen oppii jatkuvasti. Oppiminen voi olla tietoista tai tiedostamatonta. Rippikoulun raamattupiiritilanteet ovat enimmäkseen tiedostamatonta oppimista. Rippikoulua käyvä nuori tarkkailee isosen toimintoja ja alkaa heijastaa tämän käytöstä omassa elämässään. Raamattupiiritilanteissa pyritään keskustelemaan ja tekemään yhdessä. Nuori ei välttämättä miellä tätä oppimiseksi tai oppimistilanteeksi. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 11.)

Rippikouluun tullessaan nuori on ehtinyt omaksua ja oppia asioita jo usean vuoden ajan. Nuori ei siis tule rippikouluun oppimaan jotain aivan uutta ja mul-

listavaa vaan jäsentämään ja uudelleen järjestämään jo oppimiaan asioita. Tämän vuoksi onkin tärkeää, että rippikoulun opetus pyritään rakentamaan siten, että se sisältää nuorelle jo tuttuja ja opittuja asioita. On vaikeaa tietää, millaiselta pohjalta nuori alkaa uudelleen järjestää oppimiaan asioita, mutta tämäkin selviää keskustelemalla ja kyselemällä, mikä on keskiössä kehittämässämme materiaalissa. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 11.)

Pyrimme valitsemaan materiaaliimme aiheita, jotka ovat nuorille olennaisia ja joilla on kosketuspinta-alaa nuorten elämään. Tämä takaa tehokkaan ja mielekkään oppimisen. Tarjoamalla myös uskon ja rukouksen näkökulmia, oppimisesta tulee kokonaisvaltaisempaa, jolloin nuori saattaa havaita oman elämänsä linkittyvän hyvinkin vahvasti kristilliseen uskoon. Materiaalimme pyrkii tuomaan elämän ja uskon tiiviiseen yhteyteen toistensa kanssa (Rippikoulusuunnitelma 2001, 10-12).

Oppiminen tapahtuu lähinnä neljää kanavaa käyttäen: näkemällä, kuulemalla, tekemällä ja koskettamalla. Suurin osa ihmisistä oppii parhaiten koskettamalla ja itse käsillään tekemällä. (Riihimäki 2005, 194.) Jumalakin puhuttelee nuoria eri tavoin. Nuori voi kohdata Jumalan esimerkiksi mietiskelyn, rukouksen, Raamatun lukemisen, keskustelun ja draaman kautta. Materiaalissamme yritimmekin tuoda monipuolisesti erilaisia oppimiskanavia ja opiskelutapoja käyttöön. Toiveena on, että jokaiselle oppijalle löytyy keino oppia ja sisäistää jotain uutta kristinuskosta (Rippikoulusuunnitelma 2001, 8–9).

Ryhmäturvallisuus voidaan määritellä kahdeksan asteen avulla. Näin toimittaessa rippikouluryhmän tavoitteena tulisi olla turvallisuus taso viisi: avoin ryhmä. Avoimessa ryhmässä jokainen uskaltaa jakaa mielipiteitään ja ajatuksiaan pelkäämättä, että tulee pilkatuksi. Juuri muodostettu ryhmä harvemmin on suoraan avoin. Tämän vuoksi onkin tärkeää valita oppiaines ryhmän kulloisenkin tilanteen mukaan (Rippikoulusuunnitelma 2001, 14). Materiaalissamme olemmekin pyrkineet huomioimaan ryhmäytymisprosessia, jolloin ensimmäisissä ryhmätilanteissa ei tarvitse jakaa omia mielipiteitään, mikäli kokee sen jollakin tavalla negatiiviseksi. Aiheet ja toimintatavat kehittyvät rippikoulun ja ryhmäytymisprosessin edetessä. (Aalto 2000, 23, 70.)

3.3 Palautteen kerääminen

Opinnäytetyömme kannalta palautteen kerääminen oli tärkeää, koska halusimme, että tekemämme uusi raamatturyhmämateriaali olisi mahdollisimman hyvä ja että siinä oli otettu huomioon mahdollisimman hyvin Lohjan seurakunnan toiveet. Päätimme toteuttaa palautteen keräämisen kahdessa osassa, jotta se olisi mahdollisimman tehokasta. Keräsimme palautetta vuoden 2012 jokaisen rippikoulun aikana, mutta pääasiassa painopiste oli kesän rippikouluissa. Materiaalimme jokaisen ryhmäkokonaisuuden lopussa oli kolme avointa kysymystä edellä olleesta teemasta, johon isosella oli mahdollisuus heti kirjoittaa palautetta kokemuksensa perusteella. Leirien lopuksi pyrimme keräämään koosteen rippikoulun aikana saadusta palautteesta. Lähetimme isoisoille, isosille ja työntekijöille myös sähköpostina kyselyn, joka oli materiaalissa olleita kysymyksiä laajempi. Sähköposti kysely sisälsi avokysymyksiä, jotka koimme palautteen saamisen kannalta hyödyllisimmäksi.

Raamatturyhmämateriaalimme oli jaettu kaikille rippikoulussa työskenteleville työntekijöille, isosille sekä isoisoille etukäteen. Suoritimme palautteen keräämistä pitkin kesää myös suullisesti ja saimme palautetta koko ajan sekä isosilta että työntekijöiltä. Kokonaisuuden kannalta myös kesätyöntekijöiden antama mielipide ja palaute oli tärkeää, sillä he näkivät materiaalin niin sanotusti ulkopuolisin silmin näin ollen näkivät sen, mitä me ja muut työntekijät emme välttämättä nähneet.

3.4 Palautteen sisältö ja arviointi

Materiaalista saadun palautteen sisältö oli pääasiassa positiivinen, pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta. Suurimmat erot palautteessa oli nähtävissä yksittäisten ryhmien kohdalla, jotka jakoivat mielipiteitä sekä positiiviseen että negatiiviseen suuntaan. Materiaali koettiin kaikkien palautteen antajien mielestä paremmaksi kuin entiset käytössä olleet materiaalit. Isosten mielestä materiaali oli myös helppolukuinen ja helposti lähestyttävä nuoren näkökulmasta ja kirjoit-

tusasu koettiin nuorekkaaksi ja mielekkääksi käyttää. Materiaalissa olleet toiminnallisemmat ryhmät olivat palautteenantajien mielestä hyviä ja ne aktivoivat ryhmää uudella tavalla. Toiminnallisuutta kaivattiin osittain myös lisää, mutta tämä oli taas ryhmä ja palautekohtaista.

Palautteen perusteella voimme päätellä, että tekemämme materiaali oli niiltä osin onnistunut kuin olimme toivoneetkin. Palaute oli riittävä tämän toteamiseen ja luotettavaksi sen tekee se, että palaute tuli suoraan materiaalin käyttäjiltä ja usein myös suoraan käyttökokemuksen jälkeen.

4 POHDINTA

4.1 Tavoitteiden täytyminen

Opinnäytetyömme ensisijaisena tavoitteena oli koota selkeämpi raamattupiiri-materiaali Lohjan seurakunnan rippikoulutyöhön. Koemme tämän tavoitteen täytyneen, sillä kesän 2012 jälkeen kerätyn palautteen perusteella, seurakunnan rippikoulutyöntekijät aikovat käyttää X-files 316 –materiaaliamme jatkossakin. Myös isoset ovat olleet tyytyväisiä materiaaliin. Uuden materiaalin myötä Lohjan seurakunnan rippikoulut ovat keskenään yhteneväisempiä, sillä raamatturyhmämateriaali on kaikissa rippikouluissa sama.

Ammatillisena tavoitteena oli kehittyä nuorisotyönohjaajana. Ammatillisesti kasvattavaa on ollut materiaalikonaisuuden tekeminen ja hahmottaminen. Yksittäinen opetus- tai ryhmätilanne on helppo tehdä, mutta ryhmämateriaalikonaisuuden tekeminen oli haasteellista. Ammatillista kasvua on myös, että olemme hyväksyneet, että materiaalista ei koskaan tule valmista – aina voi parantaa, kehittää ja hioa jotain ryhmätilannetta. Tämä tuo mielekkyyttä työelämään ja haastaa jatkamaan opinnäytetyönä syntyneitä produktiota ja kehittymistä nuorisotyönohjaajana myös valmistumisen jälkeen.

Koemme saavuttaneemme tavoitteen sekä yhteistyötahon että oman ammatillisuuden osalta. Lohjan seurakunta sai selkeämmän raamatturyhmämateriaalin ja me pääsimme haastamaan omaa osaamistamme. Vaikka materiaalissamme onkin tiettyjä puutteita, esimerkiksi jotkin ryhmät ovat hieman liian lyhyitä, se on selkeä ja helposti lähestyttävä. Myös materiaalin muokattavuus kulloiseenkin tilanteeseen sopivaksi helpottaa sen käyttöä.

Haasteelliseksi koimme paitsi materiaalikonaisuuden tekemisen myös materiaalin saamisen ymmärrettävään ja helposti lähestyttävään muotoon siten, ettei sen käyttö vaadi erityisesti meidän läsnäoloamme tai työpanostamme. Ryhmätilanteiden suunnitteleminen ja niiden puhtaaksikirjoittaminen ovat vaatineet paljon aikaa, ja ovat osoittautuneet yllättävänkin haastaviksi. Opinnäytetyötä teh-

dessämme olemme päässeet harjoittelemaan itseilmaisua kirjallisessa muodossa – omat ajatukset on pitänyt opetella ilmaisemaan ymmärrettävästi ja selkeästi.

Tavoitteenamme oli sisällyttää Raamattu jokaiseen rippikoulun raamatturyhmätilanteeseen. Aiemmin Lohjan seurakunnan rippikouluissa ei kaikissa pienryhmätilanteissa ole käytetty Raamattua. Tätä tavoitetta emme täysin saavuttaneet. Raamattua luetaan ja käytetään ohjatusti viidessätoista ryhmätilanteessa seitsemästätoista. Yhdessä ryhmätilanteessa suositellaan Raamatun käyttämistä. Materiaalin ensimmäisessä ryhmätilanteessa ei Raamattua lueta tai käytetä. Vähäisen työkokemuksemme vuoksi emme ole keksineet luontevaa tapaa sisällyttää kyseiseen ryhmätilanteeseen Raamattua. Toivottavasti ammatillista kasvua tapahtuu vielä, ja sen myötä voimme kehittää materiaalia siten, että Raamattu on jokaisessa ryhmätilanteessa luontevasti mukana.

Hankkeemme yksi keskeinen tavoite oli myös, että tekemämme materiaali on Rippikoulusuunnitelma 2001:n mukainen. Keskiössä olisivat siis usko, elämä ja rukous. Tämä tavoite on saavutettu, sillä pyrimme nostamaan teemat materiaaliin nuorten elämästä ja tuomalla siihen Raamatun näkökulmaa. Jokaisen ryhmän alkuun olemme kirjoittaneet myös rukouksen, sillä koemme, että ilman rukousta kaikki työ on turhaa.

4.2 Toimivuus ja sovellettavuus työelämään

Isostoiminnalla on suuri rooli seurakuntien nuorisotyössä, joissakin seurakunnissa isostoiminta on jopa nuorisotyön ainoa muoto (Porkka 2005, 86). Isosten yleisyys ja merkitys erityisesti leiririppikouluissa, ja myös muissakin rippikoulutyypeissä, on tärkeää. Isosen tehtäviin intensiivijaksolla kuuluu monien toimien ohessa usein myös pienryhmän ohjaus, kuten raamatturyhmät. Tärkeää tehtäväänsä varten isonen tarvitsee materiaalin, jota käyttää apunaan tarvittaessa. (Porkka 2004, 31–32, 59–60.)

Raamatturyhmämateriaaleja on tehty ja tullaan varmasti vielä tekemään useita. Lohjan seurakunnassa on aiemmin käytetty seurakunnan työntekijöiden koamaa materiaalia. Työkiireiden vuoksi materiaali on usein ollut hajanainen ja päivitystä vailla. Uuden materiaalin työstämiseen on käytetty aikaa ja sitä on suunniteltu erityisesti nuoria ajatellen ja silmällä pitäen. Materiaali on siis varsin käyttökelpoinen ja tervetullut apu ja tuki niin isoselle kuin työntekijällekin.

X-files 316 on suunniteltu ja toteutettu yhteistyössä Lohjan seurakunnan kanssa, mutta sovimme jo työtä aloittaessamme, että materiaalia saa viedä eteenpäin ja käyttää muuallakin. Olemmekin työstäneet materiaalia niin, ettei sitä ole sidottu millään tavalla esimerkiksi Lohjan seurakunnan leirikeskukseen. Kuka tahansa nuorisotyönohjaaja tai isostoiminnasta vastaava työntekijä voi käyttää materiaaliamme, mikäli sille on tarvetta.

Materiaali on ensisijaisesti tarkoitettu isosille, rippikoulun raamatturyhmätilanteisiin. Tämän vuoksi materiaali on pyritty kirjoittamaan nuorille ymmärrettävällä kielellä. Tämä takaa, että isonen voi itsenäisesti tutustua materiaaliin ja ymmärtää, mitä lukee. Jos jotain kysyttävää kuitenkin jää, ovat rippikoulun työntekijät käytettävissä. Materiaali on toki sovellettavissa muuhunkin kuin rippikoulukäyttöön. Esimerkiksi varhaisnuorten (11-14 –vuotiaiden) parissa voi käyttää joitakin ryhmäkokonaisuuksia sovelletuin osin. Raamatturyhmämateriaalia voi käyttää myös muussa seurakunnan nuorisotoiminnassa kuin isostoiminnassa.

Lohjan seurakunnan isokset kokivat edellisen raamatturyhmämateriaalin sekavaksi, epäselväksi ja epäkäytännölliseksi. Tämä johti siihen, että usein isoisot kehittivät omat materiaalinsa rippikouluihin. Työntekijät eivät useinkaan tarkistaneet materiaalien sisältöä tai niiden yhteneväisyyttä Rippikoulusuunnitelma 2001:n kanssa. Lohjan seurakunnan rippikoulutyöllä oli siis tarve uudelle materiaalille, johon työntekijätkin ehtivät tutustua ja hyväksyä.

4.3 Prosessin arviointi

Koimme, että opinnäytetyömme aihe oli mielekäs ja ammatillisesti hyödyllinen. Työelämästä noussut aihe on innostanut ja motivoinut tekemään työtä – tieto siitä, että opinnäytetyötämme tullaan todella käyttämään, on pakottanut itsensä kokeilemaan rajojaan eikä vain tyytymään tuttuun ja turvalliseen. Painopiste opinnäytetyössämme onkin koko prosessin ajan ollut enemmän produktiossa kuin teoreettisessa osuudessa. Myös Lohjan seurakunnan työntekijöiltä saatu tuki ja apu ovat olleet kantavana voimana opinnäytetyöprosessissa.

Aloitimme opinnäytetyöprosessiamme vuoden 2010 loppupuolella, jolloin otimme yhteyttä Lohjan seurakuntaan. Vuoden 2011 alussa saimme vahvistuksen yhteistyöstä. Tällöin saimme myös opinnäytetyömme varsinaisen aiheen selville. Aikaa opinnäytetyön tekemiseen oli siis runsaasti. Olisimme voineet käyttää ajan tehokkaammin, mutta aikataulullisesti tärkeät tavoitteet ja päivämäärät olemme saavuttaneet. Opinnäytetyöstämme on myös havaittavissa, että olemme pitäneet varsinaista materiaalia ja sen laatua suuressa arvossa toisin kuin teoreettista osuutta. Työskentelymme ei siis ole jakautunut aivan tasaisesti produktion ja teorian tekemisessä.

Työstämämme materiaali on melko laaja kahdellekin opiskelijalle. Yksin työskennellessä näin suuri produktio ei olisi missään nimessä tullut kyseeseen. Olisimme voineet rajata materiaaliamme hieman selkeämmin – missään rippikouluissa tuskin koskaan tullaan käyttämään kaikkia työstämiämme ryhmäkokonaisuuksia. Vähempi ryhmäkokonaisuuksien määrä olisi myös mahdollistanut paremman rakenteen ja sisällön jokaiseen kokonaisuuteen. Parityönä tehty opinnäytetyö on antanut enemmän näkökulmia aiheeseen kuin yksintyöskentely.

Yhdeksi tärkeimmäksi oppimiskokemukseksi on prosessin tässä vaiheessa noussut erään Lohjan seurakunnan papin toteamus: ”Teidän täytyy vain jossain vaiheessa päästää siitä irti”. Tämä toteamus nousi, meidän tuskaillessamme, että emme ikinä saa materiaalia niin hyväksi kuin haluaisimme. On vaikeaa päästää keskeneräistä työtä muiden käsiin ja käyttöön. Samoin kuin on vaikeaa hyväksyä, että lähtee itse keskeneräisenä työelämään ja työyhteisön käyttöön.

Materiaalimme tulee muuttumaan ja muokkautumaan sen käyttäjien mukaan.
Samoin me muutumme, kehitymme ja kasvamme työelämässä.

5 LÄHTEET

Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Tammer-Paino Oy.

Aalto, Mikko 2002. Turvallinen ryhmä. Aseman Lapset ry. Helsinki.

Elämä – usko – rukous. Rippikoulusuunnitelma 2001. Porvoo: Uusimaa Oy.

Hakkarainen, Kaarina 2009. Helmeily – Rukoushelmet kouluikäisten elämässä.
Helsinki: Lasten Keskus Oy

Ijäs, Johannes 2012. Rippikoulun suosio pitää. Kotimaa24. 22.3.2012 (viitattu 15.9) <http://www.kotimaa24.fi/uutiset/kotimaa/7812-rippikoulun-suosio-pitaa>

Lohjan seurakunta i.a. ITU-koulutus viitattu 5.9.2012
<http://www.lohjanseurakunta.fi/165-itu-koulutus>

Lohjan seurakunta i.a. viitattu 5.9.2012 <http://www.lohjanseurakunta.fi/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto i.a. Vanhempainnetti. Viitattu 10.9.2012
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/12_1_5-vuotias/ajattelun_ja_moraalin_kehitys/

Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatust. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki : Lasten Keskus.

Niemelä, Kati 2007. Rippikoulusta aikuisuuteen. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus

Nuorisotyön perustoimintakuvaus, Lohjan seurakunta

Nurmi, Jari-Erik; Ahonen, Timo; Lyytinen, Heikki; Lyytinen, Paula; Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY.

Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.

Riihimäki, Niina 2005. Erilainen oppija. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.

Rippikoulutyön paikallissuunnitelma, Lohjan seurakunta

Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus.

Sakasti i.a. Raamatusta. viitattu 10.9.2012
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp2?open&cid=Content460901>

Sakasti i.a. Ryhmille. Viitattu 10.9.2012
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp3?open&cid=Content461430>

Suomen Evankelis-luterilainen kirkko i.a. Aamenesta öylättiin. Viitattu 24.9.2012. <http://www.evl2.fi/sanasto/index.php/Isonen>

Suomen Evankelis-luterilainen kirkko i.a. Aamenesta öylättiin. Viitattu 24.9.2012. <http://www.evl2.fi/sanasto/index.php/Pelastushistoria>

Suomen Evankelis-luterilainen kirkko i.a. Raamattu. Viitattu 10.9.2012.
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/093654FA6DAF5D54C2256FEA003FD6ED?OpenDocument&lang=FI>

Vuorinen, Risto 2004, Minä synty ja kehitys. Porvoo WS Bookwell oy

X-FILES 316

I want to believe

Rippikoulun
raamattupiirimateriaali

2012
MARKO FLÖJT
TARU HEIKKONEN

SISÄLTÖ

HEI VAIN ARVON ISONEN!	3
TEHOKAS RAAMATTURYHMÄ	5
Tehokas ohjaaja	5
Tehokkaan ryhmän kehittäminen	6
1.1 TUTUSTUMISTA	7
1.2 TUTUSTUMISTA RAAMATTUUN	10
1.3 LOPPUSKABAN OHJEISTUS (TIEDOKSI ISOISOLLE)	12
1.4 RAAMATUN KIRJOJEN KIRJAIMET SEKAISIN	13
1.5 RAAMATUN KIRJOJEN KIRJAIMET SEKAISIN (OIKEAT VASTAUKSET)	14
2.1 JUMALA	15
2.2 MINÄ OLEN IHME	17
3.1 MINÄKÖ SYNTINEN?	19
3.2 ARMON MAHDOLLISUUS	21
4.1 RUKOUS	23
4.2 ESIRUKOUS	25
5.1 JOHDATUS; JUMALAN NÄKEMINEN OMASSA ELÄMÄSSÄ	27
5.2 LUOTTAMUS	29
6.1 LÄHIMMÄISEN RAKKAUS	31
6.2 JUMALAN RAKKAUS	33
7.1 ÄLÄ PELKÄÄ!	34
7.2. KÄRSIMYS + TOIVO	36
8.1 PELASTUSHISTORIA	38
8.2 ISOSILLE JA ISOISOLLE KÄYTTÖÖN! (ERITYISESTI PURKUA VARTEN)	40
8.3 MISTÄ MINÄ TULEN? MIHIN MINÄ MENEN?	41
9.1 VÄITTELYT	43
9.2 VÄITTELYJEN PURKU (TIEDOKSI ISOISOLLE/VETÄJILLE)	45

VIIMEISEN ILLAN HARTAUS.....	46
ISOSEN TAKATASKU	51
NÄITÄ TARVITSET:.....	52

HEI VAIN ARVON ISONEN!

Käsitteitä

Materiaali on alun perin tehty seurakuntaan, jossa isosia on kaitsemassa ”isoisonen”. Isoisonen on siis isosten isonen, leiriavustaja tai apuopettaja. Isoisosen tehtävänä on käydä ryhmät isosten kanssa läpi, jotta isonen voi turvallisin mielin kohdata oman ryhmänsä hyvin valmistautuneena. Tämä ei tietenkään tarkoita, että isoison virka pitäisi perustaa, mikäli sellaista ei vielä ole! Materiaaliin on kuitenkin joihinkin kohtiin kirjoitettu, että isoiso tekee jotakin (esim. purun kannalta oleellista). Jos isoisoa ei ole, joku muu työntekijä tai apuopettaja hoitaa kyseisen tehtävän.

Helmirukoukset

Olemme kehittäneet materiaalimme yhteyteen rukoushelmet. Näiden rukoushelmien ajatuksena on olla apuvälineenä hiljentymisessä ja rukouksessa. Jokaisen ryhmän alussa on kerrottu, mikä rukoushelmi ryhmän aiheeseen kuuluu. Jokainen saa siis tehdä omannäköisensä rukoushelmet, joiden avulla voi palata rippikoulutunnelmiin ja hiljentyä rukoukseen. Jos rippikoulun aikana käydään kaikki ryhmät, rukoushelmiin tulee yhteensä 17 helmeä.

Kaikissa rippikouluissa ei ole mahdollisuutta toteuttaa helmirukouksia. Tämän vuoksi olemme valmistaneet materiaaliimme vaihtoehdot **A** ja **B**. **A**:lla ryhmän alkuun merkitty puhe ja rukous ovat niille, jotka tekevät rukoushelmet rippikoulun aikana. Vastaavasti **B**:llä merkitty osuus on niille, jotka eivät helmiä tee. Muutoin ryhmien sisältö on sama.

A-vaihtoehtoon päädyttäessä on rippikoulun työntekijöiden hyvä huomioida, kuinka paljon helmiä tarvitaan. Materiaalimme ei edellytä tietynlaisia (värisiä, kokoisia, muotoisia) helmiä! Toiveena on, että helmiä on mahdollisimman monenlaisia, jolloin jokainen saisi persoonalliset rukoushelmet. Helminä voidaan hyvin käyttää helmiaskarteluista ylijääneitä helmiä. Myös kuminauhat kannattaa muistaa ottaa mukaan.

Ennen ryhmän alkua, isospalaverissa, jokainen isonen valitsee sovitun määrän erilaisia helmiä mukaansa. Nämä helmet asetetaan ryhmässä ohjeen mukaisesti esille, kun on aika valita teemaan sopiva helmi. Helmiä kannattaa vaihdella eri päivinä, jotta riparilaiset pääsevät jokaisena päivänä valitsemaan uusista helmi-vaihtoehtoista oman suosikkinsa.

Materiaalin lopussa on myös muistilista kaikista helmistä ja jokaiseen helmeen kuuluva rukous. Tähän muistilistaan jokainen voi aina piirtää ja värittää valitsemansa helmen. Näin rukoushelmien merkitykset ja rukoukset muistaa vielä rippikoulun jälkeenkin.

Ryhmistä

Yksi ryhmäkokonaisuus on suunniteltu kestämään n. 60 min. Tähän 60 min on tarkoitettu sisältyä kuulumisten vaihto, johdattelua ryhmän aiheeseen, alkurukous, varsinaisen aiheen käsittelyä sekä purku. Ei ole kuitenkaan syytä pelästyä, jos joskus ryhmätilanne kestäisikin hieman vähemmän aikaa tai ryhmällä riittäisi

juttua yli tunniksi. Myös erilliset purkutilanteet ja ajankohdat voivat auttaa (ainakin ryhmissä, joissa on jotain yhteistä purettavaa).

Ryhmiä on pyritty jaottelemaan niin, että mikäli ryhmiä on päivän aikana kaksi, samalle päivälle tarkoitetut ryhmät ovat peräkkäin materiaalisamme. Nämä ryhmät voi toki yhdistää yhdeksi kokonaisuudeksikin (jonka kesto on silloin esim. 1h 30 min tai enemmänkin). Ryhmiä ei välttämättä kannata käyttää järjestyksessä, johon ne on listattu vaan valita päivän teeman/oppituntien mukaan, jotta oppitunnit ja ryhmät tukisivat toisiaan.

Viimeisen illan hartaus

Materiaalimme lopussa on ehdotus viimeiseksi iltahartaudeksi. Tämä hartaus-idea on tehty lähinnä rukoushelmiä ajatellen – helmirikouksina. Hartautta saa käyttää sellaisenaan tai muokata riparin tarpeita ajatellen.

Saattaa kuulostaa vaikealta, mutta tiedämme, että pystyt siihen!

TEHOKAS RAAMATTURYHMÄ

By Jack Kuhatschek, (vapaasti muokattu ja suomennettu)

Tehokas ohjaaja

1. **Tule valmistautuneena.** Pyydä Jumalaa auttamaan sinua sisäistämään lukemasi ja soveltamaan sen omaan elämääsi. Jos näin ei tapahdu, et ole valmis ohjaamaan toisia (sokea sokeaa taluttaa). Kauanko aikaa menee valmistautumiseen? Se riippuu: jos käytät hyvää raamattuopasta, vie ehkä tunnin lukea teksti, käydä läpi kysymykset ja tutustua työskentelyohjeisiin. Jos yrität itse tehdä hyvän raamattumateriaalin, siihen menee ainakin 4-5 tuntia.
2. **Rukoile ryhmäsi jäsenten puolesta ennen kokoontumista.** Jos Raamatulla tulee olemaan vaikutusta heidän elämässään, Pyhän Hengen täytyy toimia heidän sydämessään kokoontumista ennen, sen aikana ja sen jälkeen. Tämä tekee Raamatun tutkimisesta erilaista kuin mistään muusta keskustelusta. Jeesus sanoo Joh. 15:5 ”Ilman minua te ette saa aikaan mitään.”
3. **Aloita kokoontuminen ajoissa.** Jos ihmiset sisäistävät, että ohjelma alkaa aikataulun mukaan, he yrittävät kovemmin ollakseen paikalla ajoissa. Mutta jos otat tavaksi odottaa myöhästelijöitä, he olettavat että keskustelu alkaa vasta, kun he sattuvat saapumaan.
4. **Selvitä ensimmäisellä kerralla ryhmälle, että raamatturyhmä on tarkoitettu keskustelua varten.** Rohkaise jokaista osallistumaan, mutta hyväksy, että jotkut epäröivät puhua muutamalla ensimmäisellä kerralla.
5. **Rohkaise antamaan useampia vastauksia kysymyksiin.** Hyvään kysymykseen on useita vastauksia ja jokaisella ryhmäläisellä on ainutlaatuinen näkökulmansa. Muista kysyä ”Mitä mieltä muut ovat?” tai ”Entä muut?” kunnes useilla ihmisillä on ollut tilaisuus vastata. Kun tunnet, että ollaan valmiita siirtymään eteenpäin, kysy seuraava kysymys.
6. **Yritä vahvistaa ryhmäläisen vastaus aina kun mahdollista.** Ihmiset ovat usein aluksi haluttomia puhumaan ryhmässä, mutta jos he tietävät, että arvostat heidän näkemyksiään, he lämpenevät nopeammin. Voit antaa vahvistusta yksinkertaisesti sanomalla ”Tuo oli hieno näkökulma”, ”Hyvä vastaus”, ”Mainio idea” tai ”Tuota en olekaan aiemmin ajatellut”. Näin näytät, että arvostat heidän kommenttejaan.
7. **Älä pelkää hiljaisuutta.** Se usein tuntuu pidemmältä sinusta kuin muista ryhmäläisistä. Ihmiset vain saattavat tarvita aikaa ajatellakseen ennen kuin vastaavat.
8. **Jos hiljaisuus jatkuu, vastusta kiusausta vastata omaan kysymykseesi.** Sen sijaan muotoile kysymys uudestaan, kunnes olet varma, että ryhmä ymmärtää, mitä kysyt. Muista, että innostunutkin ryhmä muuttuu pian passiiviseksi ja hiljaiseksi, jos he ajattelevat, että sinä hoidat puhumisen. Sen jälkeen, kun kaikilla on ollut tilaisuus osallistua keskusteluun, sinä voit sanoa oman näkemyksesi, jos haluat. Varo ettet dominoi keskustelua.
9. **Älä hylkää vastausta, vaikka se ajattelisit sen olevan väärin.** Kun torjut jonkun vastauksen, hän saattaa tuntea itsensä torjutuksi ja ajattelee, että on liian iso riski tuoda esiin mielipiteitään. Parempi vastaus voisi olla kysyä: ”Mistä

jakeesta päädyit tuohon päätelmään?” Anna ryhmän käsitellä tilanne kysymällä heiltä mitä he ajattelevat kysymyksestä.

10. **Vältä rönsyilyä.** Jos keskustelu lähtee rönsyilemään, ohjaa ihmiset hienovaraisesti takaisin asiaan ja kysymykseen, jota käsiteltiin.
11. **Ole tietoinen ajoituksesta.** Yritä välttää ääripäitä: liikaa kiirettä tai liiallista ajan käyttöä yhteen kysymykseen. Ihanteena olisi käydä kappale ja kysymykset läpi mukavassa tahdissa siten, että voit lopettaa sovitusti. Jotkut ohjaajat eivät välitä ajoituksesta ajatellen, että he voivat lopettaa kesken aiheen ja jatkaa ensi kerralla. Tämä ei kuitenkaan toimi yleensä. Aiheet on suunniteltu yhdelle kerralle niin, että ihmiset hahmottavat kokonaisuuden.
12. **Päätä kokoontuminen ajallaan.** Jos ryhmä on sitoutunut käyttämään 45 min Raamatun tutkimiseen, yritä kunnioittaa tuota sitoutumista. Terve pienryhmä tekee muutakin kuin opiskelee Raamattua yhdessä, joten sinun täytyy jättää riittävästi aikaa muihin tärkeisiin toimintoihin, kuten sosiaaliseen jakamiseen ja rukoukseen. Jos nämä asiat vain tungetaan loppuun, ryhmän terveys kärsii.

Tehokkaan ryhmän kehittäminen

Luontainen yhteenkuuluvuus: Mitkä asiat yhdistävät ryhmääsi? (=> yhteisiä keskustelun aiheita) Mitkä taas erottaa heitä? (mahdollisia riitojen aiheita)

Dominoivat jäsenet: Puhu hänen/heidän kanssaan kahden kesken esim. ”Hienoa, että osallistut aktiivisesti ryhmän kokoontumisissa, mutta kaikki eivät ole niin innokkaita kuin sinä. Voisitko auttaa minua, että nuo ryhmän hiljaisemmat ja varautuneemmat saisivat tilaisuuden osallistua?”

Hiljaisten herättäminen: Et oikein tiedä mitä he ajattelevat, ovatko samaa mieltä vai eri mieltä tai välittävätkö edes? He kylläkin voivat oppia paljon, mutta eivät vie ryhmää eteenpäin. Joskus toivot että he sanoisivat edes jotain, ihan elonmerkiksi. Anna heille aikaa. He saattavat avautua enemmän, kunhan tutustuvat muihin ryhmäläisiin ja tuntevat olonsa turvallisemmaksi heidän kanssaan. Jos he eivät vielä kukaan osallistu kohtuullisen ajan kuluttua, kysy heiltä nimeltä, mitä he ajattelevat kysymyksestä tai aiheesta. Sitten, kun he joskus puhuvat, muista osoittaa arvostusta heidän panokseen.

Ristiriitojen käsittely: Varo tuomitsemasta tai arvostelemasta eri mieltä olevia. Joskus vain täytyy olla samaa mieltä siitä, että ollaan eri mieltä.

Aiheen esittely ja käsittely: Hyvässä esittelyssä on kolme asiaa: 1) se vangitsee ryhmän mielenkiinnon, 2) se näyttää miksi aihe on tarpeellinen ja 3) se saattaa sisälle käsiteltävään aiheeseen. Raamattua on helpoin ymmärtää kokonaisuuksina, ei yksittäisissä jakeissa hyppien.

Kysymyksien tulisi olla avoimia, jotta useampi voi vastata. Hyvä kysymys synnyttää keskustelua. Jos useaan kysymykseen voi vastata kyllä tai ei, sinun on vaikeata pitää keskustelua käynnissä. Käytä kolmenlaisia kysymyksiä: sisällöstä (”Mitä kohdassa sanotaan?”), sanomasta (”Mitä kohta opettaa?”), sovelluksesta (”Miten liittyy tähän päivään ja meidän elämäämme?”). Sovelluskysymyksiä voi käsitellä pitkin matkaa. Jos ryhmäsi joutuu odottamaan viimeiselle minuutille, ennen kuin näkevät, miten se heihin liittyy, osa on jo unessa.

1.1 TUTUSTUMISTA

Tähän ryhmätilanteeseen tarvitset:

- Raamatun
- kartongin
- tusseja
- glitteriä, tarroja yms.
- saksia
- liimaa
- aikakauslehtiä
- sekuntikellon
- **(A)** rukoushelmet
- **(A)** kirjekuoria
- **(A)** kuminauhut
- **(A)** maalarinteippi

Toivota aluksi ryhmäsi tervetulleeksi teidän ryhmätilanne ja ryhmäänne. Jos haluat olla oikein virallinen, voit myös kätellä jokaisen ryhmäläisen ovella. Kun kaikki ovat löytäneet oman paikkansa tilasta, annetaan jokaiselle vuorollaan suunvuoro: Kukin kertoo siis nimensä ja jos uskaltaa, niin saa kertoa myös jotain muuta itsestään. **Jokaiselle annetaan puolen minuutin (30sek) puheenvuoro.** Jos ei halua puhua puolta minuuttia, loppuaika odotetaan hiljaa ennen kuin siirrytään seuraavaan. Jokaiselle annetaan sama aika olla esillä! Isosena voit antaa esimerkin tästä puheenvuorosta: joko niin, että **puhua pälpätät koko ajan mahdollisimman paljon kaikkea itsestäsi tai puhut oikein hitaasti vain pari asiaa itsestäsi.** Mikä tuntuu omimmalta! Puoli minuuttia saattaa tuntua pitkältä ajalta, mutta sen voi käyttää myös hyödyksi.

Kun jokainen on käyttänyt puheenvuoronsa, isonen kertoo ”ryhmän säännöistä”. Kerro, että tällä **ryhmällä kokoonnutaan päivittäin** ja jutustellaan ja tehdään jotain päivän aiheeseen liittyvää. (Raamattu ja kynä on hyvä ottaa mukaan ryhmään.) Ryhmällä on myös päivittäin joku nakki-homma jne. Kännykkää ei tarvitse näprätä, kun ollaan koossa. Ryhmän karkkipolitiikastakin kannattaa mainita (HUOM! Jokainen riparin ryhmä noudattaa samaa politiikkaa!). **Kerro myös, että ryhmä on luottamuksellinen. Ryhmän käymiä keskusteluja ei siis levitellä ryhmätilan ulkopuolelle!**

(A) Mainitse myös, että riparin aikana jokainen tekee itselleen omat rukoushelmet. **Jokaisen ryhmän alussa rukoushelmiin pujotetaan aiheeseen liittyvä helmi tai helmet ja rukoillaan yhdessä. Omia rukousaiheita saa myös esittää,** ja isonen rukoilee myös näiden asioiden puolesta yhteisessä rukouksessa. **Isonen pitää ryhmänsä keskeneräiset rukoushelmet tallessa.** Viimeisen ryhmän jälkeen jokainen saa omat helmensä kotiin.

Jaa ryhmäläisillesi kuminauhut, joihin helmiä pujotetaan. Kerro sen jälkeen, että tämä ensimmäinen helmi on ”**Jumala**”-helmi. Laita helmivaihtoehdot näkyville ja anna jokaisen valita helmi, joka **omasta mielestä kuvastaa parhaiten Jumalaa.** Käykää kierros, jossa kukin saa vuorollaan muutamalla sanalla kertoa, miksi valitsi kyseisen helmen ”Jumala”-helmekseen.

Pujottakaa Jumala-helmenne nauhaan ja rukoilkaa: *”Rakas Jumala, Sinä olet suuri ja ihmeellinen. Anna meidän oppia tuntemaan Sinut paremmin. Kiitos tästä alkaneesta riparista. Siunaa meidän ryhmäämme ja anna tämän riparin olla meille kaikille hyvä kokemus. Anna meille voimia jaksaa koko viikko yhdessä. Amen.”*

Pyydä ryhmäläisiä sulkemaan oma rukoushelmensä teippipalalla niin, etteivät helmet putoa. **Kerää ryhmäläistesi rukoushelmet talteen** jokaisen omaan kirjekuoreen. Kirjoittakaa kirjekuoren päälle oma nimi.

(B) Mainitse myös, että **ryhmän alussa rukoillaan – rukousaiheita saa aina kertoa ja jakaa**. Johdata ryhmäsi alkurukoukseen (voit rukoilla myös omin sanoin):

”Rakas Jumala, Sinä olet suuri ja ihmeellinen. Anna meidän oppia tuntemaan Sinut paremmin. Kiitos tästä alkaneesta riparista. Siunaa meidän ryhmäämme ja anna tämän riparin olla meille kaikille hyvä kokemus. Anna meille voimia jaksaa koko viikko yhdessä. Amen.”

(A&B) Kysele jokaiselta fiiliksiä:

- Mikä fiilis tulla riparille?
- Mitä odotat riparilta?
- Mitä odotat tältä ryhmältä?

Keskustelkaa ryhmänä:

- Mitä tarvitaan, että ripari olisi hyvä / onnistunut?
- Mitä voit itse tehdä, jotta ripari onnistuisi?

Kun keskustelu alkaa hiipua, isonen johdattelee ryhmän seuraavaan tehtävään. Mietitään ryhmänä **kolme (3) yhteistä asiaa ryhmän jäsenille** (Onko sama lempiväri? Onko kaikilla pikkuveli?). Kun on keksitty kolme ryhmää yhdistävää tekijää, **jokainen miettii vielä yhden, missä eroaa muusta ryhmästä**. Tehdään se johtopäätös, että ollaan erilaisia, mutta on meissä jotain samaakin. Ja koska meidän ryhmä on kaikkein paras tällä riparilla, niin ME halutaan julistaa se myös muille **tekemällä HIENOIN ryhmä-juliste** oppitilan seinälle. Isonen ottaa kartongin ja aikakauslehtiä esiin.

Aluksi on **keksittävä ryhmää kuvaava nimi** (älkää menkö siitä, mistä aita on matalin! Antakaa mielikuvituksen viedä!). Avuksi voi käyttää kolmea juuri keksittyä yhdistävää tekijää. Ryhmän nimen voi kehittää myös niin, että jokainen sanoo esimerkiksi kaksi kirjainta ja näistä kirjaimista muodostetaan sana tai lausahaus. **Nimi kirjoitetaan julisteeseen. Ryhmäläiset (myös isonen!) etsivät kukin itseään kuvaavan kuvan lehdistä** (myös tekstipätkiä ja muita kuvia saapi leikkailla, mutta HYVÄN MAUN RAJOISSA). Julisteen tekemiseen saa käyttää luovuutta! **Tärkeintä on, että jokaisen ryhmäläisen ”kuva” ja nimi sekä ryhmän nimi näkyvät julisteessa**. Muuten saa käyttää luovuuttaan ja mielikuvitustaan! Ryhmien nimet otetaan käyttöön skabojen ym. yhteydessä riparilla.

Julistetta työstettäessä voi samalla jutustella kaikkea mahdollista. Tavoitteena olisi hieman tutustua ja luoda me-henkeä. Isonen voi johdatella keskustelua.

Hyviä juttuaihteita voi löytyä esim. lehdistä ja kuvista, joita ryhmäläiset leikkaavat kuvaamaan itseään. Tietysti myös keskustelut, missä kukin asuu, mitä harrastaa jne. ovat varsin käyttökelpoisia.

Kun juliste on valmis, voitte lopetella ryhmätilannetta, siirtymällä opetustilaan, jonne kaikki ryhmät kokoontuvat esittelemään ryhmänsä sekä ryhmäjulisteensa. Oppituntitilassa, menkää istumaan ryhmänne kanssa saman pöydän ääreen tms. Esitelkää oma julisteenne isoisson ohjaamassa järjestyksessä.

1.2 TUTUSTUMISTA RAAMATTUUN

Tähän ryhmään tarvitset mukaan:

- Raamatun
- kärsivällisyyttä
- **(A)** rukoushelmet

Kysele ryhmän fiilikset. Miltäs tuntuu ensimmäisten oppituntien jälkeen jne.?
Voitte jutustella minuutin tai kaksi niitä näitä, kunhan saat ryhmäsi aisoihin rukousta varten.

(A) Jaa rukoushelmet ryhmäläisille. **Kerro, että meillä kaikilla ihmisillä on omat salaisuutemme, joista ei tiedä kukaan muu. Pyydä ryhmäläisiäsi miettimään jokin oma salaisuus ja valitsemaan sen jälkeen omalle salaisuudelleen sopiva helmi.** Laita helmivaihtoehdot esille ja anna ryhmäläisille aikaa valita mieluisansa helmi. **Käykää kierros, miksi kukin valitsi juuri tuon helmen ”salaisuuden”-helmekseen** (tarkoituksena ei ole kuitenkaan udella toisten salaisuuksia). Pujottakaa helmet nauhaan.

Johdata ryhmäsi rukoukseen: *”Rakas Taivaan Isä, Sinä tunnet meistä jokaisen ja tiedät kaikki salaisuutemme. Rohkaise meitä jakamaan asioitamme Sinun ja lähimmäistemme kanssa. Kiitos, että saamme ryhmänä tutustua Sinun Sanaasi. Avaa meille tässä ryhmässä Raamatun sanomaa, jotta oppisimme jotain uutta itsestämme, toisistamme ja Sinusta. Jeesuksen nimessä aamen.”*

Kerää rukoushelmet takaisin talteen.

(B) Hiljennä ryhmäsi rukoukseen (voit rukoilla myös omin sanoin):
”Rakas Taivaan Isä, Sinä tunnet meistä jokaisen ja tiedät kaikki salaisuutemme. Rohkaise meitä jakamaan asioitamme Sinun ja lähimmäistemme kanssa. Kiitos, että saamme ryhmänä tutustua Sinun Sanaasi. Avaa meille tässä ryhmässä Raamatun sanomaa, jotta oppisimme jotain uutta itsestämme, toisistamme ja Sinusta. Jeesuksen nimessä aamen.”

(A&B) Tarkastele ryhmäsi Raamattutuntemusta esim. seuraavien kysymysten avulla:

- Mitä kertomuksia tai tapahtumia tiedät Raamatusta?
- Keitä henkilöitä muistat Raamatusta?
- Minkä nimisiä kirjoja Raamatussa on?
- Kuinka monta kirjaa Raamatussa on? (VT: 39 UT: 27 Yht. 66)
- Missä olet lukenut Raamattua?

Opetelkaa käyttämään Raamattua. Eli jokaiselle Raamattu käteen ja ohjeita seuraamaan:

Kun Raamatun avaa puolestavälistä, löytyvät ”Psalmit”. Psalmien kirjasta löytyy sana jokaiseen elämäntilanteeseen. Psalmeja on käytetty rukous- ja laulukirjana.

Kun jälkimmäisen puolikkaan avaa puolesta välistä, pitäisi löytyä ”Uusi Testamentti” (oletettavasti jokin evankeliumeista). Raamattu jakautuu siis kahteen ”osaan”: Vanhaan ja Uuteen testamenttiin.

Kaikki **KIRJAT löytyvät Vanhan testamentin puolelta** (lukuun ottamatta Ilmestyskirjaa, jonka virallinen nimi on Johanneksen ilmestys).

KIRJEET ja EVANKELIUMIT löytyvät Uudesta testamentista.

Kun olette ihmetelleet tarpeeksi Raamattua ja oppineet kenties jotakin, etsikää seuraavat Raamatunkohdat. **Kannattaa laittaa jokainen etsimään eri kohtaa**, koska muuten käy helposti niin, että ensimmäinen kertoo sivun, jolloin muut eivät opi kunnolla etsimään kohtia Raamatusta.

Jes. 7:14 → Matt. 1:18, 23

Ps. 22:19 → Luuk. 23:34

Jes. 53:3 → Joh. 1:11

Ps. 16:10 → Ap.t. 3:15

Jes. 53:12 → Luuk. 23:32, 34; Matt. 27:38

Sak. 9:9 → Mark. 11:7

Sak. 11:12 → Matt. 26:15

Voitte keskustella kyseisistä Raamatunkohdista ja niiden herättämistä ajatuksista. **Vanhan Testamentin tekstit ovat ns. Messiasennustuksia ja Uuden Testamentin kohdat niiden toteutuksia.** Jeesusesta on ollut puhetta jo paljon ennen Hänen syntymäänsä! Esimerkiksi Jesaja on elänyt 700-luvulla eKr. ja Daavid (joidenkin Psalmien sanoittaja) 1100-luvulla eKr.

Isosena voit myös kertoa omia tuntemuksiasi Raamatusta: luetko päivittäin, milloin luit ensimmäisen kerran, miltä tuntuu lukea Raamattua, onko sinulla jokin ”lempikohtaa”, jonka voisit jakaa ryhmäsi kanssa jne.

Jos teille jää vielä aikaa, järjestä leikkimielinen kisa ryhmäläisillesi. Ohessa on listattu raamatunkohtia, joissa mainitaan aina jokin eläin. Anna yksi raamatunkohta kerrallaan ja katsokaa, kuka löytää, mikä eläin on kyseessä.

4. Moos. 22:23

Luuk. 9:58

Sananl. 26:13

2. Kor. 11:3

Est. 6:10

Matt. 21:7

Jes. 40:31

Ap.t. 8:32

Job. 30:29

Mark. 8:7

Lopuksi: Menkää ryhmänä oppituntitilaan, jossa isoiso vetää loppuskaban (eli pienen leikkimuotoisen kilpailun). Loppuskabana on ”Raamatun kirjojen kirjaimet sekaisin”

1.3 LOPPUSKABAN OHJEISTUS (TIEDOKSI ISOISOLLE)

Tähän tarvitset mukaan:

- Raamatun
- kyniä
- tyhjät "Raamatun kirjojen kirjaimet sekaisin" -monisteet
- kellon (ajanottoa varten)

Loppuskaban ideana on hieman lisätä ryhmähenkeä jokaisessa isosryhmässä. Toiveena ja tavoitteena onkin, että ryhmät toimisivat itsenäisinä ja kokonaisvaltaisina (siis jokainen ryhmäläinen osallistuu).

Kun ryhmät ovat saapuneet loppuskabaan, kerro, että kohta ryhmät saavat tehtäväkseen selvittää muutaman Raamatun kirjoihin liittyvän anagrammin. **Heidän siis täytyy selvittää, minkä Raamatun kirjan kirjaimet ovat menneet väärään järjestykseen.** Apunaan ryhmät saavat käyttää Raamattua.

Kerro, että **aikaa monisteen täyttämiseen on 5 min.** Eniten oikeita Raamatun kirjoja löytänyt ryhmä voittaa.

Jaa ryhmiin kynät sekä anna isosille tyhjät "Raamatun kirjojen kirjaimet sekaisin" -monisteet. **Kun annat merkin, isokset antavat monisteen leiriläisille, jotka saavat alkaa täyttää sitä.** 5 min kuluttua kerro, että aika on päättynyt. Käykää oikeat vastaukset läpi niin, että isokset merkitsevät ryhmänsä paperiin kuinka paljon pisteitä ryhmä sai.

Palkintojen jaon (mikäli semmoiseen on varauduttu) voi suorittaa esim. iltaohjelmassa tai heti paikan päällä.

1.4 RAAMATUN KIRJOJEN KIRJAIMET SEKAISIN

Vanha Testamentti

1. Kirjan tuuri _____

2. Toinen ajaa rikki _____

3. Lunnastaksa _____

4. Arkiasun jojo _____

5. Arttu S. Virveli _____

6. A entinen sorja kimuli _____

Uusi Testamentti

1. Ota teoston peli _____

2. Jusen kurja kide _____

3. Eva-serkun mankelikumi _____

4. Seijalle kirkossa Olli _____

5. JanneK.Venelensimukaohi _____

6. Leikiten Israel sai Siljan kotelon _____

1.5 RAAMATUN KIRJOJEN KIRJAIMET SEKAISIN (OIKEAT VASTAUKSET)*Vanha Testamentti*

1. Kirjan tuuri	Ruutin kirja
2. Toinen ajaa rikki	Toinen aikakirja
3. Lunnastaksa	Sananlaskut
4. Arkiasun jojo	Joosuan kirja
5. Arttu S. Virveli	Valitusvirret
6. A entinen sorja kimuli	Toinen Samuelin kirja

Uusi Testamentti

1. Ota teoston peli	Apostolien teot
2. Jusen kurja kide	Juudaksen kirje
3. Eva-serkun mankelikumi	Markuksen evankeliumi
4. Seijalle kirkossa Olli	Kirje kolossalaisille
5. Janne K. Vene lensi muka ohi	Johanneksen evankeliumi
6. Leikiten Israel sai Siljan kotelon	Toinen kirje tessalonikalaisille

2.1 JUMALA

Tässä ryhmätilanteessa tarvitaan:

- kolmea eriväristä paperia: valkoista, sinistä ja keltaista (A4-paperista saa leikattua jo useammalle ryhmäläiselle tarvittavat paperit)
- kyniä
- Raamatun
- **(A)** rukoushelmet

Juttele ryhmäsi kanssa päivän kuulumisia ja kysele, nukkuivatko kaikki hyvin edellisenä yönä. Voit myös kysellä, onko ulkoläksyjä jo suoritettu. Tsemptakaa toisianne suorittamaan ulkoläksyjä!

(A) Jaa ryhmäläisille heidän omat rukoushelsensä. Kerro, **että tänään ryhmässä keskustelemme lisää Jumalasta**. Voitte vielä kertaukseksi näyttää, millaisen Jumala-helmen kukin valitsi ensimmäisessä ryhmässä.

Hiljentykää rukoukseen: *”Rakas Jumala, Sinä olet suuri ja ihmeellinen. Anna meidän oppia tuntemaan Sinut paremmin. Kiitos alkaneesta riparista. Siunaa perheitämme ja ystäviämme. Ole kanssamme, ja anna kaiken sujua hyvin täällä riparilla. Jeesuksen nimessä aamen.”*

Kerää ryhmän rukoushelmet talteen.

(B) Hiljennä ryhmäsi alkurukoukseen (voit rukoilla myös omin sanoin!): *Rakas Jumala, Sinä olet suuri ja ihmeellinen. Anna meidän oppia tuntemaan Sinut paremmin. Kiitos alkaneesta riparista. Siunaa perheitämme ja ystäviämme. Ole kanssamme, ja anna kaiken sujua hyvin täällä riparilla. Jeesuksen nimessä aamen.”*

(A&B) Jokaiselle riparilaiselle **jaetaan kolme paperia, yksi kutakin väriä!** Jokainen väri kuvastaa tiettyä asiaa:

- Jokainen kirjoittaa valkoiseen paperiin yhden **HYVÄN YSTÄVÄN OMINAISUUDEN**
- Siniselle paperille kirjoitetaan yksi **JUMALAN OMINAISUUS** (Millainen Jumala on?)
- Keltaiselle paperille kirjoitetaan yksi ajatus siitä, **MILLAINEN TOIVOISI JUMALAN OLEVAN.**

Kun ominaisuudet on kirjoitettu, luetaan seuraavat Raamatunkohdat yksi kerrallaan. Jokainen ryhmästä voisi etsiä ainakin yhden kohdan ja lukea sen ääneen. **Jos jokin näistä Raamatunkohdista sisältää ominaisuuden, jonka rippikoululainen on kirjoittanut johonkin lapuistaan, asetetaan kyseinen lappu pöydälle. Myös lähelle osuneet ominaisuudet laitetaan pöydälle.**

<i>Ps. 139:1</i>	<i>Joh. 3:16</i>	<i>Ps. 23:4</i>	<i>Jes. 43:3</i>	<i>1.Joh. 5:14</i>	<i>Ps.103:13</i>
<i>Joos. 23:9-10</i>		<i>1.Tim. 6:16</i>		<i>1.Moos. 1:1</i>	
<i>Hepr. 2:18</i>		<i>Gal.5:22-23</i>		<i>1.Sam. 2:2</i>	

Työskentelyn jälkeen voidaan jatkaa keskustelua siitä, että olisiko Jumala siis hyvä ystävä (ovatko kaikki valkoiset laput pöydällä?)?

Olimmeko jo tietoisia siitä, millainen Jumala on vai onko käsityksemme Jumalasta ihan toisenlainen (ovatko kaikki siniset laput pöydällä?)?

Onko Jumala juuri sellainen, kuin toivoisitkin Hänen olevan (keltaiset laput)?

Jäikö joitakin lappuja vielä käteen; mitä ominaisuuksia näissä lapuissa oli? Yleinen havainto on, että käteen on saattanut jäädä lappu ”huumorintajuinen” tai muu vastaava. Voittekin ryhmässä pohtia, onko Jumala huumorintajuinen? Ja miten se ehkä näkyy?

Kysy ryhmäläisiltäsi:

Mikä Jumalan ominaisuus oli mielestäsi yllättävin tai erikoisin?

Millä näistä piirteistä voisit kuvata itseäsi? → **kerro, että olemme Jumalan kuvia, meidän hyvät ominaisuutemme tulevat Jumalalta, Pyhän Hengen vaikutuksesta.**

Mihin tarvitsemme Jumalaa? Olemmeko itse kuin Jumala? → **Jumala on PYHÄ!**

Mitä pyhä tarkoittaa? Mitä siitä sanasta tulee mieleen? Missä olet kuullut käytettävän tätä sanaa?

Lukekaa Raamatusta, jae tai kaksi kerrallaan **Ap.t. 17:22-29**. Yritä saada ryhmäsi oivaltamaan, **että Jumala ei ole kaukana meistä**, vaikka saatamme kuvitellakin niin. Vaikka ”pyhä” on hienolta ja arvokkaalta kuulostava sana, Jumala ei kuitenkaan piiloudu sen taakse ja ole kaukana meistä! **Jumala on läsnä jokaisessa hetkessämme.**

Jatkakaa keskustelua Jumalasta, mikäli juttua vielä riittää. Ota rohkeasti vastaan kysymyksiä ja vastaväitteitäkin. Jos et osaa itse vastata, ohjaa riparilainen kysymään ohjaajilta tai lupaa selvittää vastaus seuraavaan ryhmätilanteeseen.

2.2 MINÄ OLEN IHME

Tähän ryhmään tarvittavat materiaalit:

- Raamatun
- A4-papereita
- Kyniä
- Teippiä tai sinitarraa
- Sakset
- **(A)** rukoushelmet

Jutustelkaa viimeisimmät kuulumiset. Voit kysyä, mitä mieltä ryhmäläisesi ovat ruuasta, onko sitä saatu tarpeeksi jne. Voitte arvailla myös, mitähän seuraavassa ruokailussa on tarjolla.

(A) Ota rukoushelmet esiin. **Tämän ryhmän helmi on ”Minä”-helmi.** Laita helmivaihtoehdot esille **ja anna jokaisen valita itseään kuvastava helmi.** Esi- telkää helmet toisillenne ja kertokaa muutamalla sanalla, miksi valitsit juuri sen helmen kuvaamaan itseäsi. Kukin pujottaa helmen nauhaansa, minkä jälkeen hiljennytään rukoukseen:

”Rakas Jumala, kiitos, että minä saan olla minä. Rohkaise minua olemaan oma itseni kaikissa tilanteissa. Kiitos, että olemme saaneet oppia ja saamme vielä oppia uutta Sinusta. Siunaa tämäkin ryhmätilanne ja loppu päivä. Jeesuksen nimessä aamen.”

Kerää ryhmän rukoushelmet talteen.

(B) Hiljennä ryhmäsi tuttuun tapaan alkurukoukseen: *”Rakas Jumala, kiitos, että minä saan olla minä. Rohkaise minua olemaan oma itseni kaikissa tilanteissa. Kiitos, että olemme saaneet oppia ja saamme vielä oppia uutta Sinusta. Siunaa tämäkin ryhmätilanne ja loppu päivä. Jeesuksen nimessä aamen.”*

(A&B) Muistelkaa johdantona, mitä viime ryhmässä puhuttiin (Jumalan ominaisuuksista, meidän ominaisuuksista jne.) **Yrittäkää muistaa mahdollisimman monta Jumalan ominaisuutta!** Voitte myös ryhmässä muistaa, että teillä on samoja ominaisuuksia, kuin Jumalalla jne.

Kun keskustelu alkaa hiipumaan, jaa jokaiselle oma A4-paperi ja kynä. Tämän jälkeen jakautukaa pareittain. Kun jokainen on löytänyt parin, **tehtävänä on piirtää siluetti parista.** Paperi laitetaan seinään kiinni ja toinen parista asettuu sivuttain paperiin nähden. Tällöin hänen kasvonsa **sivuprofiili näkyy paperilla, jolloin toinen pystyy piirtämään tämän siluetin.** Kun ensimmäinen siluetti on piirretty, vaihdetaan paperi ja osia.

Jokainen leikkaa oman siluettinsa paperista, minkä jälkeen **siluettiin kirjoitetaan otsikoksi ”Minä olen..”.** Tämän jälkeen jokainen jatkaa lausetta **kirjoittamalla omaan siluettiinsa mahdollisimman monta asiaa itsestään** ja siitä, mitä on. Tämä tehtävä ei vaadi ydinfysiikan osaamista, ihan perustietoja itsestään voi kirjoittaa. Anna tähän kuitenkin aikaa, että ryhmäläiset joutuvat hieman

miettimään ja pohtimaan, keitä ovat. **Jakakaa muutamia ajatuksia** juuri kirjoittamistanne asioista.

Pyydä ryhmäläisiäsi kirjoittamaan omaan siluettiinsa vielä ”**Jumalan kuva**” ja ”**ihme**”. Tämän jälkeen lukekaa Raamatusta **1.Moos. 1:26-27** ja **Ps. 139:13-18**.

- Millaisen ihmiskuvan kyseiset kohdat antavat?
- Mitä on olla Jumalan kuva?
- Mitä velvollisuuksia kuuluu ihmisyyteen?
- Miten Jumala näkyy ihmisissä?
- Millä tavalla jokainen meistä on ihme?

Olemme kaikkine puutteinemmekin Jumalan kuvia ja arvokkaita sellaisina kuin olemme! Meidän arvomme ei määräydy ulkoisten puitteidemme tai taitojemme mukaan. **Jumala on ja vaikuttaa meissä!** Seuraavat raamatunkohdat kertovat jotain Jeesuksen seuraajista:

Luuk. 5: 27-32

- Keitä olivat publikaanit? Entä fariseukset? (tarkastakaa Raamatun sanastosta, jos ette tiedä)
- Miksi Jeesus kutsui puutteellisia eikä täydellisiä ihmisiä?

Matt. 26:69-75

- Jeesuksen opetuslapsi kielsi tuntevansa Jeesuksen!
- Pietari ei siis missään nimessä ollut täydellinen, ja silti hän sai seurata Jeesusta

Jumala ei vaadi ihmistä olemaan täydellinen. Saat olla juuri sellainen kuin olet ja riität ja kelpaat Jumalalle. Sinä olet ihme!

3.1 MINÄKÖ SYNTINEN?

Tähän ryhmään tarvitset mukaasi:

- Raamatun
- katekismuksen
- **(A)** rukoushelmet

Jutustelkaa muutama minuutti kuulumisista ja fiiliksistä. Voit kysellä, onko oppitunneilla opittu jotain? Ovatko tunnit olleet yhtään mielenkiintoisia?

(A) Tämän ryhmän alkuun **jokainen valitsee oman ”synti”-helmensä**. Lue ryhmällesi **Synnintunnustus 700**. Voitte sen jälkeen vielä keskustella siitä, mitä synti siis on. Tämän jälkeen jokainen valitsee helmen, joka omasta mielestä kuvastaa syntiä parhaiten. Käykää taas kierros jokaisen valitsemasta helmestä.

Hiljennä ryhmäsi alkurukoukseen: *”Rakas Taivaan Isä, anna anteeksi kaikki pahat tekomme, ajatuksemme ja sanamme. Älä anna meidän kasvaa välinpitämättömiksi ja itsekeskeisiksi vaan opeta meitä rakastamaan lähimmäisiämme. Kutsu meitä yhteyteesi ja päästä meidät pahasta. Herra, ole läsnä elämässämme ja siunaa tämä yhteinen hetkemme. Jeesuksen Kristuksen nimessä amen.”*

(B) Hiljennä ryhmäsi alkurukoukseen: *”Rakas Taivaan Isä, anna anteeksi kaikki pahat tekomme, ajatuksemme ja sanamme. Älä anna meidän kasvaa välinpitämättömiksi ja itsekeskeisiksi vaan opeta meitä rakastamaan lähimmäisiämme. Kutsu meitä yhteyteesi ja päästä meidät pahasta. Herra, ole läsnä elämässämme ja siunaa tämä yhteinen hetkemme. Jeesuksen Kristuksen nimessä amen.”*

(A&B) Lue ryhmällesi seuraava tarina. Valitkaa aluksi ammatti tai työ, jota ette haluaisi tehdä, ellei olisi aivan pakko (tätä tarvitaan myöhemmin).

Täydentäkää tarinaa (vastatkaa kysymyksiin):

Olipa kerran mies, jolla oli kaksi poikaa. Vanhempi pojista oli tunnollinen opiskelija, jonka keskiarvo yläasteen päättyessä lupaili suurta tulevaisuutta. Nuorempi pojista koetteli rajojaan ja isänsä hermoja, eikä koulumenestyskään ollut kummoinen. Kun nuorempi pojista valmistui yläasteelta, hän sanoi isälleen: ”Anna minulle puolet omaisuudestasi, jotta voin alkaa elää omaa elämäni.”

Käyttäytyykö poika mielestänne epäkunnioittavasti?

Miten isä reagoi?

Suostuuko hän poikansa pyyntöön?

El → **Jatka tarinaa: seuraavana yönä poika meni ja otti isän lompakosta kaiken käteisen ja sen lisäksi vielä muuta omaisuutta, jota voisi myydä.**

KYLLÄ → **Jatka tarinaa: Isä antoi raskain sydämin pojalleen puolet omaisuudestaan.**

*Poika lähti kiireen vilkkaa Las Vegasiin ja uuteen elämäänsä. Hän päätti kokeilla uhkapelejä. Aluksi ne toivatkin hieman lisää rahaa, mutta ahneuksissaan poika pelasi lopulta kaikki rahansa. Myöskään pikavipit eivät auttaneet taloudelliseen ahdinkoon, sillä takaisinmaksupäivä koitti aina liian pian. Ilman työkoekemusta poika ei päässyt töihin kuin _____ **(Tähän tulee alussa valitsemanne ammatti!)***

Raadettuaan muutaman kuukauden, poika huomasi, etteivät hänen rahansa riittäneet kuin vuokraan. Hän oli jo useita viikkoja nähnyt nälkää. Pitkän itsetutkiskelun jälkeen hän rohkaisi mielensä ja päätti palata isänsä luokse ja kysyä, voisiko saada hieman apua, jos maksaisi kaiken myöhemmin takaisin.

- **Miten tarina jatkuu?**
- **Miten isä reagoi?**
- **Miten vanhempi pojista reagoi (hän on kokoajan ollut hyvissä väleissä isänsä kanssa)?**
- **Mitä "tuhlaajapojalle" käy?**

Kun olette saaneet tarinanne päätökseen, **lukekaa Raamatusta muutama jae kerrallaan ääneen Luuk. 15:11-32** (Tuhlaajapoika ja hänen veljensä).

Huomaatteko kertomuksissa jotakin samaa?

Onko kertomuksissa joitakin eroja?

Minkä takia Raamatun kertomuksen isä toimi tällä tavalla? Oliko hän mielestänne epäoikeudenmukainen? (Miksi/Miksi ei?)

Ketä kertomuksen isä kuvastaa?

Keitä kertomuksen pojat kuvastavat?

Miten synty mielestänne liittyy tähän kertomukseen?

Kuka tai ketkä olivat kertomuksessa syntyisiä? Millä tavalla?

Kumman synty oli suurempi? → **syntiä voidaan kuvata juomalasilla**: me ihmiset ajattelempa, että jokin synty on toista suurempi. Näin ollen jonkun lasissa on enemmän juotavaa, kuin toisen lasissa. Katsomme siis lasia samalta tasolta. Jumala kuitenkin katsoo syntiä ylhäältä, Hän ei siis näe määrää, vaan että lasissa on juotavaa eli syntiä.

Mikä on omatunto? Miten omatunto liittyy syntiin?

Isä osoitti armoaan molempia poikiaan kohtaan. Jumala osoittaa armoaan myös meille!

Miten sinä vastaat Jumalan armoon?

ARMO = Ansioton Rakkaus Minun Osakseni → Jumalan armoa ei ansaita omilla teoilla. Nöyrytyksellä ja pyytämällä anteeksi saa anteeksi! Kokeilkaa ihmeessä!

Jos aikaa vielä jää, voitte lukea Raamatusta esim.

1.Moos.3; Ps. 51; Joh. 8:1-11.

3.2 ARMON MAHDOLLISUUS

Tähän ryhmään tarvittavat materiaalit:

- Raamatun
- **(A)** rukoushelmet

Vaihtakaa päivän kuulumiset. Onko iltaohjelmat olleet hyviä? Onko jokin sketsi ollut parempi kuin muut?

(A) Tänään valitaan ”armon”-helmi. Millaista on olla armollinen toiselle? **Miltä tuntuu, kun joku on armollinen sinulle?** Anna aikaa valita mieluisa helmi. Kertokaa, miten päädyitte juuri siihen helmeen. **Kysy ryhmäläisiltä rukousaiheita ja sisällytä ne alkurukoukseen.**

Hiljentykää rukoukseen: *”Kiitos Isä, että lähetit Poikasi maailmaan ja osoitit Poikasi ristinkuoleman ja ylösnousemuksen kautta armonsi. Siunaa tämä ryhmähemme ja anna meidän oppia jotain uutta Sinusta. Tätä rukoilemme Jeesuksen nimessä aamen.”*

(B) Hiljentykää rukoukseen: *”Kiitos Isä, että lähetit Poikasi maailmaan ja osoitit Poikasi ristinkuoleman ja ylösnousemuksen kautta armonsi. Siunaa tämä ryhmähemme ja anna meidän oppia jotain uutta Sinusta. Tätä rukoilemme Jeesuksen nimessä aamen.”*

(A&B) Muistelkaa johdantona, mitä viime ryhmässä puhuttiin (Meidän syntisyydestä, Jumalan rakkaudesta ja armosta meitä kohtaan). **Yrittäkää muistaa mahdollisimman hyvin tuhlaajapojan tarina!** Pohtikaa myös, **millä tavalla varas on syntinen**, millä tavalla **opettaja** voi olla, **pappi**.. Voitte myös keksiä muita syntisiä ja millä tavalla synti näkyy elämässämme.

- Miten synnistä pääsee eroon?

Luetaan Jes. 53:2-12

- Kenestä raamatunkohdassa puhutaan?
- Muistelkaa kertomuksia Jeesuksen ristiinnaulitsemisesta ja kuolemasta. Mitä yhteistä löydätte teksteistä?
- Mikä oli Jeesuksen kärsimyksen ja kuoleman tarkoitus raamatunkohdan mukaan?
- Miksi Jeesus uhrautui muiden puolesta?
- Mitä uhrauksia olet itse tehnyt toisen takia?
- Mitä uhrauksia muistat toisten ihmisten tehneen sinun puolestasi?

Luetaan Joh. 20:19-31

- Mitä opetuslapset pelkäävät ja miksi?
- Minkä tehtävän Jeesus antaa opetuslapsilleen?
- Miksi Tuomas ei usko muiden opetuslasten todistusta Jeesuksen ilmestymisestä?

Lopuksi miettikään ryhmänä tai jokainen itselleen jokin sellainen asia (palvelus/uhraus) toisen puolesta, jonka voitte toteuttaa tämän riparin aikana

4.1 RUKOUS

Tähän ryhmään tarvitset mukaan:

- Raamatun
- paperia
- kyniä
- **(A)** rukoushelmet

Aloita ryhmä kyselemällä fiiliksiä riparista, oppitunneista yms. siitä voi sitten su-
lavasti siirtyä edellisen ryhmätilanteen aiheeseen ja siihen mistä viime kerralla
puhuttiin.

(A) Pyydä ryhmääsi olemaan aivan hiljaa. Kuunnelkaa hetki hiljaisuutta. **Sa-
no, että välillä on hyvä vain pysähtyä ja hiljentyä hetkeksi.** Aina ei tarvitse
olla menossa ja kovassa äänessä. Hiljaisuudessa kuulee omatkin ajatuksensa
paremmin, **Tässä ryhmässä rukousnauhaan pujotetaan ”hiljaisuuden”-
helmi.** Anna ryhmäläisten valita oma hiljaisuuden helmensä; **miltä hiljaisuus
heidän mielestään näyttää.** Esitelkää näyttämällä ja muutamalla sanalla ker-
toen toisillenne valitsemanne hiljaisuuden helmi.

Kysele rukousaiheita. Voit myös tuoda jonkin oman rukousaiheen ryhmääsi.
Hiljentykää rukoukseen (muista mainita myös esiin tulleet rukousaiheet!): *”Isä,
aina emme löydä sanoja rukouksemme. Kiitos, että kuulet myös hiljaiset ru-
kouksemme. Kiitos, että näet sydämiemme pohjaan ja huomaat jokaisen hu-
kauksemme. Opetä meitä hiljentymään Sinun edessäsi. Tule kanssamme tähän
ryhmätilanteeseen ja jää siunaamaan tätä päivää. Jeesuksen nimessä aamen.”*

(B) Kysele rukousaiheita. Voit myös tuoda jonkin oman rukousaiheen ryh-
määsi. **Hiljentykää rukoukseen** (muista mainita myös esiin tulleet rukousai-
heet!): *”Isä, aina emme löydä sanoja rukouksemme. Kiitos, että kuulet myös
hiljaiset rukouksemme. Kiitos, että näet sydämiemme pohjaan ja huomaat jo-
kaisen huokauksemme. Opetä meitä hiljentymään Sinun edessäsi. Tule kans-
samme tähän ryhmätilanteeseen ja jää siunaamaan tätä päivää. Jeesuksen
nimessä aamen.”*

(A&B) Kerro ryhmäläisille, että tämän kerran **Raamatturyhmän aihe on ruko-
us.** Kysele ryhmäläisiltä:

- Miltä tuntui olla yhdessä hiljaa?
- Missä muissa tilanteissa olet ollut hiljaa?
- Minkä takia hiljaisuus tuntuu joskus painostavalta?
- Millaisia rukouksia muistat (esim. iltarukouksia)?
- Millaisena koet rukouksen?
- Millaisissa tilanteissa olet rukoillut?
- Millaisissa tilanteissa ihmiset rukoilevat?

Pohtikaa, millä tavalla rukous on...

- pyytämistä?
- sydämen puhetta Jumalan kanssa?
- tapa olla ja elää Jumalan kasvojen edessä?
- Jumalan kunnioittamista ja kiittämistä?
- Jumalan kaikkivaltiuden tunnustamista?
- pysähtymistä Jumalan tutkivan ja rakastavan katseen alle?

Miten voi rukoilla?

Yritä saada seuraavanlaisia vastauksia:

- sanattomin huokauksin
- lukemalla tutun rukouksen
- puhellen Jumalalle vapaasti
- yksin
- toisten kanssa
- yhdessä seurakuntana

Millainen on helpoin tapa rukoilla?

Mikä ei tunnu niin helpolta?

Kehotuksia Rukoukseen Raamatussa

Lukekaa ääneen seuraavat kohdat Raamatusta ja pohtikaa mitä niissä sanotaan ja miten ne koskettavat meidän elämäämme? Millaista on elää rukouksessa?

Fil. 4:6–7

1. Tim. 2:1-4

Luetaan Raamatusta vielä:

Matt. 6:5-13

- Kuinka moni on jo suorittanut tämän ulkoläksyn?
- Millaista on tekopyhä rukoileminen?
- Mitä jakeessa 7 tarkoitetaan?

Joona 2:1-11

- Millaisessa tilanteessa kohdan ihminen on?
- Millaisia tunteita hänellä on?
- Millainen hänen suhteensa on Jumalaan?
- Mitä kohta kertoo meidän elämästämme?

Jos teille jää vielä aikaa, yrittäkää olla ryhmässä mahdollisimman kauan hiljaa. Haastakaa toinen toisianne hiljentymään vielä ennen seuraava ryhmätilannetta. Katsokaa seuraavan ryhmän aluksi, kuinka moni heti hiljentyä ja rauhoittua.

4.2 ESIRUKOUS

Tähän ryhmään tarvitset mukaan:

- Raamatun
- Kyniä
- Kartonkia
- Sakset
- A4 -paperia
- **(A)** rukoushelmet

Aloita kyselemällä ryhmäläisten kuulumisia. Onko ruoka ollut hyvää? Mitäs viime ryhmätilanteessa puhuttiinkaan?

Tästä voit hyvin johdatella ryhmäsi seuraavien kysymysten pariin:

- Mitä mielikuvia tulee mieleen sanasta ”lähimmäinen”?
- Onko lähimmäinen aina lähellä? (fyysisesti, henkisesti..)

Kerro, että **kristityn lähimmäisiä ovat kaikki ihmiset. Jeesuksen esimerkin mukaisesti meidän tulisi välittää ja huolehtia toinen toisistamme.** Ystävien ja perheen kohdalla tämä on helppoa, mutta arjessa ja vieraita ihmisiä kohdattaessa ei aina niin helppoa..

(A) Tällä kertaa rukousnauhaan pujotetaan ”lähimmäisten”-helmi. Laita helmet esille ja anna jokaisen valita oma lähimmäisen helmensä. Näyttäkää vuorotellen valitsemanne helmi, ja kertokaa siitä jotain ryhmälle.

Pujottakaa lähimmäisten-helmi rukousnauhaan. **Kerratkaa samalla, mitä kaikkia helmiä olette jo pujottanut rukousnauhaanne** (Jumala, salaisuus, minä, synti, armo ja hiljaisuuden helmet.)

Hiljentykää rukoukseen: *”Rakas Jumala, Sinä olet suuri ja ihmeellinen. Anna meidän oppia tuntemaan Sinut paremmin. Isä, Sinä tunnet meistä jokaisen ja tiedät kaikki salaisuutemme. Rohkaise meitä jakamaan asioitamme Sinun ja lähimmäistemme kanssa. Herra, kiitos, että minä saan olla minä. Rohkaise minua olemaan oma itseni kaikissa tilanteissa. Anna anteeksi kaikki pahat tekomme, ajatuksemme ja sanamme. Älä anna meidän kasvaa välinpitämättömiksi ja itsekeskeisiksi vaan opeta meitä rakastamaan lähimmäisiämme. Kutsu meitä yhteyteesi ja päästä meidät pahasta. Herra, ole läsnä elämässämme. Kiitos Isä, että lähetit Poikasi maailmaan ja osoitit Poikasi ristinkuoleman ja ylösnousemuksen kautta armosi. Isä, aina emme löydä sanoja rukouksemme. Kiitos, että kuulet myös hiljaiset rukouksemme. Kiitos, että näet sydämiemme pohjaan ja huomaat jokaisen huokauksemme. Opetä meitä hiljentymään Sinun edessäsi. Rakas Jumala, kiitos lähimmäisistä. Auta meitä huomioimaan toinen toisiamme paremmin. Opetä meitä huomaamaan toisten hätä ja huoli, jotta voimme kantaa heidät rukouksessa Sinun eteesi. Tätä rukoilemme Jeesuksen Kristuksen nimessä aamen.”*

(B) Hiljentykää rukoukseen: *”Rakas Jumala, Sinä olet suuri ja ihmeellinen. Anna meidän oppia tuntemaan Sinut paremmin. Isä, Sinä tunnet meistä jokaisen ja tiedät kaikki salaisuutemme. Rohkaise meitä jakamaan asioitamme Si-*

nun ja lähimmäistemme kanssa. Herra, kiitos, että minä saan olla minä. Rohkaise minua olemaan oma itseni kaikissa tilanteissa. Anna anteeksi kaikki pahat tekomme, ajatuksemme ja sanamme. Älä anna meidän kasvaa välinpitämättömmiksi ja itsekeskeisiksi vaan opeta meitä rakastamaan lähimmäisiämme. Kutsu meitä yhteyteesi ja päästä meidät pahasta. Herra, ole läsnä elämässämme. Kiitos Isä, että lähetit Poikasi maailmaan ja osoitit Poikasi ristinkuoleman ja ylösnousemuksen kautta armosi. Isä, aina emme löydä sanoja rukouksemme. Kiitos, että kuulet myös hiljaiset rukouksemme. Kiitos, että näet sydämiemme pohjaan ja huomaat jokaisen huokauksemme. Opeta meitä hiljentymään Sinun edessäsi. Rakas Jumala, kiitos lähimmäisistä. Auta meitä huomioimaan toinen toisiamme paremmin. Opeta meitä huomaamaan toisten hätä ja huoli, jotta voimme kantaa heidät rukouksessa Sinun eteesi. Tätä rukoilemme Jeesuksen Kristuksen nimessä amen.”

(A&B) Ottakaa Raamatut esille ja lukekaa seuraavat Psalmit ja pohtikaa kysymyksiä:

- Millaisia tunteita psalmissa kuvataan?
- Minkälaisiin elämäntilanteisiin psalmi sopii?

Ps. 23 ; Ps. 117 ; Ps. 142

Tämän jälkeen jokainen valitsee omaan **elämäntilanteeseensa sopivan Psalmin** tai muutaman jakeen jostain Psalmista ja **tekee siitä kirjanmerkin**, joka laitetaan Raamatun väliin. Laita kartongin palat ja kynät esille. Voit auttaa ryhmäläisiäsi löytämään heille sopivan Psalmin.

Tässä joitakin esimerkkejä:

Apua tarvitsevalle: Ps. 121 ; Ps. 91:11-12 ; Ps. 142

Kiitollisuus: Ps. 30 ; Ps. 139:13-18 ; Ps. 16:9-11

Kaipausta: Ps. 42 ; Ps. 130:1-6

Voitte halutessanne jakaa valitsemanne Psalmit. Älä pakota ketään!

Kysele ryhmältäsi, **mikä tai mitä on esirukous?** Mikä on sen merkitys ihmisen elämässä ja jumalanpalveluksissa?

Lukekaa **Joh.17:9-26**. Miettikää Raamatunkohdan valossa esirukousta. Mikä/mitä on esirukous?

Esirukous on rukousta **toisen puolesta**. Se on kristillisen lähimmäisenrakkauten muoto, jossa kannetaan kultaisen säännön mukaisesti (**Matt. 7:12**) huolta toisista ihmisistä ja koko **Jumalan** luomakunnasta.

Uudessa testamentissa kehoitetaan esirukoukseen kaikkien ihmisten puolesta (**1. Tim. 2:1–2**). Kristilliseen jumalanpalvelukseen esirukous on kuulunut varhaisista ajoista alkaen.

Seuraavaksi kirjoitetaan esirukous ryhmän kanssa, jota tullaan käyttämään leirin aikana leirijumalanpalveluksissa tai jopa konfirmaatiossa. Kerätkää esirukousaiheita ja kirjoittakaa ryhmäläisten kanssa esirukous. Kun esirukous on valmis, **pyydä jotakuta ryhmäläistäsi lukemaan se vielä ääneen**. Tämän jälkeen ota rukous talteen ja toimita se isoisolle.

5.1 JOHDATUS; JUMALAN NÄKEMINEN OMASSA ELÄMÄSSÄ

Tähän ryhmään tarvitset

- Raamatun
- **(A)** rukoushelmet

Jutustelkaa aluksi päivän kuulumiset ja fiilikset. Onko ripari vastannut odotuksia vai onko ollut täysin erilainen, jos on niin miten?

Miettikää ryhmänä:

- Milloin ihmisiä ohjataan johonkin tiettyyn suuntaan? (esim. liikenteessä)
- Millaista on olla jonkun toisen ohjattavana?

Aina ei ole helppoa uskoa, että kiertotie tai oikoreitti vie perille. Kaverin neuvomaa tai johdattamaa polkua ei haluaisi kulkea. Tekisi mieli vain kääntyä takaisin. **Jumalan johdatukseen voi kuitenkin aina luottaa.** Hän vie meidät turvallisesti perille.

(A) Tämän ryhmän **helmivalintana on ”johdatuksen”-helmi.** Kun kaikki ovat valinneet mieluisansa johdatuksen helmen, esitelkää ne taas toisillenne.

Hiljentykää rukoukseen: *”Rakas Taivaan Isä, kiitos, että johdatat meitä elämässämme niin hyvinä kuin huonoinakin hetkinä. Anna meidän uskoa Sinun johdatukseesi jokaisena elinpäivänämme. Kiitos tästä päivästä ja siitä, että saamme taas kokoontua yhteen oppimaan sinusta jotain uutta. Kiitos, että saamme olla juuri tällä riparilla, jolle olet meidät johdattanut! Ole kanssamme tässäkin ryhmätilanteessa ja siunaa tämä päivä. Jeesuksen nimessä amen.”*

(B) Hiljennä ryhmäsi tuttuun tapaan alkurukoukseen: *”Rakas Taivaan Isä, kiitos, että johdatat meitä elämässämme niin hyvinä kuin huonoinakin hetkinä. Anna meidän uskoa Sinun johdatukseesi jokaisena elinpäivänämme. Kiitos tästä päivästä ja siitä, että saamme taas kokoontua yhteen oppimaan sinusta jotain uutta. Kiitos, että saamme olla juuri tällä riparilla, jolle olet meidät johdattanut! Ole kanssamme tässäkin ryhmätilanteessa ja siunaa tämä päivä. Jeesuksen nimessä amen.”*

(A&B) Tässä ryhmässä keskustellaan Jumalan johdatuksesta ja siitä kuinka se näkyy meidän elämässämme. Pohtikaa yhdessä:

- Mitä on johdatus? Mitä siitä tulee mieleen?
- Mitä eroa on johtajalla ja johdattajalla?
- Millaista on olla johdatettavana?
- Minne voidaan johdattaa?

Lukekaa Raamatusta muutama kohta, joissa Jumalan johdatus näkyy.

Pohtikaa tekstejä seuraavien kysymysten avulla:

Mitä kutsutut ihmiset olivat tekemässä?

Miten he reagoivat kutsuun?

Millaisia ihmisiä he olivat?

2. Moos. 3:1-15 (Mooses paimensi karjaa, kun Jumala puhui hänelle palavasta pensaasta)

1. Sam. 16:1-13 (Daavid paimensi lampaita, kun hän kuuli Jumalan kutsun)

1. Kun. 19:15-21 (*Elisa* oli kyntämässä pellolla, kun Elia kulki hänen ohitseensa ja heitti viittansa hänen ylleen)

Matt. 9:9-13 (*Matteus* oli arkisessa työssään tulliasemalla)

Matt. 4:18-22 (*Pietari, Jaakob, Johannes ja Andreas* olivat kalastamassa)

Kuten jokaisesta lukemastanne kohdasta voidaan huomata, he **kaikki olivat tekemässä omia arkisia askareitaan**. He olivat **tavallisia ihmisiä**, jotka olivat suorittamassa tavalliseen tapansa **tunnollisesti arkisia askareitaan**. Jumala usein johdattaa ja puhuu meillekin keskellä arkista työtä.

Jumalan johdatus ei kuitenkaan ole jokapäiväisiä ja jatkuvia yliluonnollisia merkkejä, näkyjä, unia tai ilmestyksiä. Vaikka hän voi antaa yksityiskohtaisia ohjeita, joista Apostolien teoissa on hyviä esimerkkejä (**Apt 8:29, 16:9,10**), niin suurin osa johduksesta tapahtuu melko luonnollisella ja arkisella tasolla. **Jumala johdattaa meitä erityisesti silloin, jos annamme elämämme Hänen haltuunsa**, niin johdatuskin tapahtuu usein tiedostamatta sitä. Myös Jumalan mielenmukaisesti toimiminen on ehtona Jumalan johdatukselle.

Millaisissa tilanteissa olet kokenut, että elämässäsi olisi ollut johdatusta?
Milloin olet huomannut tämän mahdollisen johdatuksen?

Yllättävää johdatuksessa on, että **voimme huomata ehkä vasta jälkepäin, miten Jumala on koko ajan meitä johdattanut**, vaikka emme sitä ole havainneet. Voimme ehkä vasta myöhemmin huomata, että olemme koko ajan olleet hänen suunnitelmissaan. Eräs puoli johdatuksessa on terveen ymmärryksen käyttäminen. **Joka tilanteeseen emme saa erikoista johdatusta, vaan joudumme silloin toimimaan inhimillisen ymmärryksen varassa**. On siis tärkeää osata punnita erilaisissa tilanteissa onko kysy johdatuksesta vai jostain ihan aivan muusta.

5.2 LUOTTAMUS

Tähän ryhmään tarvitset mukaan:

- huiveja tms. kankaan paloja, joilla voit sitoa ryhmäläisten silmät
- Raamatun
- Karkkia
- **(A)** rukoushelmet

Vaihtakaa kuulumisia. Onko löytynyt uusia tuttavuuksia riparilta? Ovatko kaikki jo entuudestaan tuttuja?

(A) Laita helmet esille. Kerro, että **tänään etsitään ”luottamuksen” helmeä.** Etsikää rauhassa oma luottamuksen helmenne. Kertokaa parilla sanalla valitsemistanne helmistä ja pujottakaa ne rukoushelmien jatkoksi. **Kysele ryhmältä rukousaiheita.**

Hiljennä ryhmä rukoukseen: *”Isä, opeta meitä luottamaan Sinun huolenpitoosi. Anna meidän jättää turha huolehtiminen, jotta voimme keskittyä elämään. Kiitos uusista kavereista ja hyvästä huolenpidosta täällä riparilla. Varjele loppu ripariammekin. Tätä rukoilemme Poikasi Jeesuksen Kristuksen nimessä aamen.”*

(B) Hiljennä ryhmä rukoukseen: *”Isä, opeta meitä luottamaan Sinun huolenpitoosi. Anna meidän jättää turha huolehtiminen, jotta voimme keskittyä elämään. Kiitos uusista kavereista ja hyvästä huolenpidosta täällä riparilla. Varjele loppu ripariammekin. Tätä rukoilemme Poikasi Jeesuksen Kristuksen nimessä aamen.”*

(A&B) Kerro, että tässä ryhmässä puhutaan luottamuksesta ja siitä kuinka voimme aina luottaa Jumalaan, joka ei petä koskaan.

Mitä teille tulee mieleen sanasta luottamus?

Millainen on luotettava ihminen?

Milloin sinuun on luotettu?

Milloin olet luottanut?

Luotatko? Oletko luottamuksen arvoinen?

Muodostakaa ryhmästäne pieni piiri, isonen mukaan luettuna. Jaa kaikille ryhmäläisillesi huivi, myös itsellesi ja **pyydä kaikkia sitomaan silmänsä**, niin etteivät he näe. **Laita piirin keskelle erinäinen määrä karkkeja ja pyydä jokaista ottamaan vuorollaan yksi karkki**, vain yksi. **Menkää kierros lävitse n. 4-6 kertaa.** Sitten, kun tehtävä on suoritettu pyydä ryhmäläisiä riisumaan huivinsa ja sano, **ettei ottamiaan karkkeja tarvitse näyttää tai kertoa kuinka monta on oikeasti ottanut.** Kerro, että **kysymys on luottamuksesta toiseen** ja että se on jokaisen omantunnon kysymys kuinka monta karkkia oikeasti itselleen otti.

Luotatko? Oletko luottamuksen arvoinen?

Myös **usko on luottamista** siihen, mitä emme voi nähdä. Pyydä jotakuta ryhmäläistäsi lukemaan: **Hepr. 11:1**. Pohtikaa muita asioita, joita ei voi nähdä, mutta jotka ovat olemassa ja joiden vaikutuksia voimme kuitenkin nähdä (rakkaus, sähkö, wifi..)

Lukekaa Raamatusta kertomus Abrahamista ja lisäkista (**1.Moos. 22:1-19**).

- Millaisia ajatuksia teksti herättää?
- Miksi luulette, että Abraham suostui Jumalan pyyntöön?
- Mitä Abraham mahtoi ajatella tilanteesta? Entä lisäk?
- Miltä tuntuisi olla Abrahamin tai lisakin tilanteessa?
- Mitä seurasi siitä, että Abraham luotti Jumalaan?

Lukekaa myös **Matt. 8:5-13**.

- Mistä voi huomata sadanpäällikön uskoneen ja luottaneen Jeesukseen?
- Millaista olisi luottaa johonkuhun näin vahvasti?

Jatkakaa vapaata keskustelua luottamuksesta. Voit kysellä esimerkiksi mil-laisiin ihmisiin voi luottaa? Kehen ei voi luottaa? Missä tilanteissa voi luottaa? Millainen on oman ryhmänne luottamus? Voitteko luottaa?

6.1 LÄHIMMÄISEN RAKKAUS

Tässä ryhmätilanteessa tarvitset:

- Raamatun
- paljon rakkautta ja pitkämielisyyttä pikkusia kohtaan.
- (A) rukoushelmet

Jutustelkaa viimeisimmät kuulumiset. Voit kysyä, mitä mieltä leiriläiset ovat tähänastisesta leiristä ja mikä on ollut parasta jne.

(A) Tällä kertaa tarjolle laitetuista **helmistä etsitään ”rakkauden” helmeä**. Muistelkaa ryhmänä, **kuka on minun lähimmäiseni**. Tänään on tarkoitus löytää helmi, joka kuvastaa **lähimmäisten rakkautta: sitä, kuinka me ihmiset rakastamme toisiamme**. Esitelkää kukin vuorollanne omat helmenne muuttamalla sanalla.

Pyydä jokaiselta ryhmäläiseltä yksi asia, josta he haluavat kiittää Jumalaa (sisällyttäkää nämä kiitosaiheet rukoukseenne). Hiljennä ryhmäsi tuttuun tapaan alkurukoukseen: *”Rakas Jumala, kiitos rakkauden lahjasta, kiitos että saamme rakastaa toinen toisiamme ja Sinua. Kiitos, että Sinä rakastat meitä! Opetä meitä rakastamaan toinen toistamme ja itseämme oikein. Haluamme kiittää Sinua myös näistä asioita ..... Siunaa tämäkin ryhmätilanne ja loppu päivä. Jeesuksen nimessä aamen.”*

(B) Pyydä jokaiselta ryhmäläiseltä yksi asia, josta he haluavat kiittää Jumalaa (sisällyttäkää nämä kiitosaiheet rukoukseenne). Hiljennä ryhmäsi tuttuun tapaan alkurukoukseen: *”Rakas Jumala, kiitos rakkauden lahjasta, kiitos että saamme rakastaa toinen toisiamme ja Sinua. Kiitos, että Sinä rakastat meitä! Opetä meitä rakastamaan toinen toistamme ja itseämme oikein. Haluamme kiittää Sinua myös näistä asioita ..... Siunaa tämäkin ryhmätilanne ja loppu päivä. Jeesuksen nimessä aamen.”*

(A&B) Kerro ryhmällesi tämänkertainen aihe. **Tarkoituksena on tänään puhua rakkaudesta**; millaista se on, ketkä sitä voivat kokea jne. Kun ryhmäsi on hetken kikatellut hermostuneesti, pohtikaa yhdessä seuraavia kysymyksiä:

Millaista rakkautta maailmassa on?

Mitä rakkaus-aiheisia lauluja muistatte? Entä elokuvia?

Millaisen kumppanin kanssa haluaisi elää? (unelmakumppani?)

Kumppanin luonteenpiirteet?

Kun olette hyvän tovin keskustelleet edellä olevista kysymyksistä voit kertoa ryhmällesi alla olevista **rakkauden erimuodoista ja miettiä millä tavoin ne ryhmäsi mielestä poikkeaa toisistaan**.

Rakkauden erimuodot:

Vanhempi-lapsi

Aikuiset

Sisarusrakkaus

Vanhukset

Nuoret

Seurustelu

Elokuva-rakkaus

Ystävän rakkaus

Lue ryhmällesi seuraavat rakkauden kuvaukset. **Keskustelkaa** kuvausten herättämistä ajatuksista. Mikä kuvaa mielestänne rakkautta parhaiten? Minkä takia?

”Rakkaus on ajanjakso yksinäisyyden ja kyllästymisen välillä. Se on akuutti mielenterveyshäiriö, joka ilmenee aistiharhojen lisäksi myös fysiologisina toimintoina, esimerkiksi sydämen sykkeen nopeutumisen ja kasvojen punastumisena. Tila on vakava ja rakkauteen sairastunut ihminen tarvitsee nopeaa mielenterveydellistä ensiapua. Tällöin kannattaa hetimiten ottaa yhteyttä lääkäriin!” (Wikipedia)

” Rakkaus on hassuttelua yhdessä.” (Paul Valéry)

”Rakkaus on kärsivällinen, rakkaus on lempeä. Rakkaus ei kadehdi, ei kersku, ei pöyhkeile, ei käyttäydy sopimattomasti, ei etsi omaa etuaan, ei katkeroidu, ei muistele kärsimäänsä pahaa, ei iloitse vääryydestä vaan iloitsee totuuden voittaessa. Kaiken se kestää, kaikessa uskoo, kaikessa toivoo, kaiken se kärsii.” (Raamattu, 1.Kor. 13)

” Rakkaus on kuin lasinen pullo. Se on helppo rikkoa, mutta mahdoton korjata.”

”Rakkaus on ..pesti hulluuteen / ..lumivalkoinen / ..raskasta / ..ruma sana” (Suomalaisia lauluja)

Mikäli mikään edellisistä ei miellyttänyt, voitte tehdä ryhmänä **oman kuvauksenne rakkaudesta.**

Lukekaa Raamatusta kertomus Laupiaasta Samarialaisesta **Luuk. 10:25-37.**

Millaisia ajatuksia herättää?

Mitä jae 27 (rakkauden kaksoiskäsky!) mahtaa tarkoittaa?

Miksi samarialainen toimi niin?

Mitä ajatuksia jakeen 37 loppu herättää?

Miten voisit itse osoittaa lähimmäisen rakkautta?

Millainen voisi olla nykyaikainen vastaava tilanne?

Lukekaa **Kol. 3:12-14.**

Miten Raamattu kuvailee rakkautta?

Miten anteeksi antaminen liittyy rakkauteen?

Jos aikaa jää, voitte keskustella vapaasti rakkaudesta ja sen eri vaaleanpunaisista sävyistä. Muista kuitenkin hienotunteisuus näissäkin asioissa.

6.2 JUMALAN RAKKAUS

Tähän ryhmään tarvitset:

- Raamatun
- **(A)** rukoushelmet

Kysele ryhmältäsi kuulumiset.

Kerro ryhmällesi, että tässä ryhmässä käsitellään Jumalan rakkautta. Ja sitä miten se näkyy meissä ihmisissä, meidän elämässä tai ainakin tulisi näkyä.

(A) Tässä ryhmässä valitaan **toinen ”rakkauden” helmi**. Tämä rakkauden helmi kuvastaa **Jumalan rakkautta**, sitä kuinka paljon Hän on rakastanut meitä: (Joh.3:16!). Laita helmet esille ja anna jokaisen valita Jumalan rakkautta kuvaava helmensä. Esitelkää valitsemanne helmet ja hiljentykää rukoukseen:

”Rakas Jumala, kiitos rakkauden lahjasta, kiitos että saamme rakastaa toinen toisiamme ja Sinua. Kiitos, että Sinä rakastat meitä! Opeta meitä rakastamaan toinen toistamme ja itseämme oikein. Siunaa tämäkin ryhmätilanne ja loppu päivä. Jeesuksen nimessä amen.”

(B) Hiljennä ryhmäsi alkurukoukseen: *”Rakas Jumala, kiitos rakkauden lahjasta, kiitos että saamme rakastaa toinen toisiamme ja Sinua. Kiitos, että Sinä rakastat meitä! Opeta meitä rakastamaan toinen toistamme ja itseämme oikein. Siunaa tämäkin ryhmätilanne ja loppu päivä. Jeesuksen nimessä amen.”*

(A&B) Lukekaa Raamatusta kertomus kadonneesta lampaasta **Matt. 18:12-14** ja miettikää **miten kertomus liittyy Jumalan rakkauteen**. Keskustelun hiipussa ohjeista ryhmäsi seuraavaan tehtävään, jossa **ryhmäsi on tarkoitus tehdä nykyaikainen versio kyseisestä vertauksessa näytelmän/patomiimin muodossa. Näytelmät/pantomiiimit esitetään muulle ryhmälle oppituntitilassa ryhmän jälkeen tai iltaohjelmassa**

Mistä tiedät, että Jumala rakastaa sinua?

Jeesus sanoo: ”Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän.” Johanneksen evankeliumi 3:16

Risti on **Jumalan uhrautuvan rakkauden merkki**. Se kertoo, kuinka pitkälle Jumala oli valmis menemään rakkaudesta langenneisiin ihmisiin. Myös sakramentteja pidetään Jumalan rakkauden osoituksina. Niiden kautta Jumala välittää armonsä, joka on syvää, pelastavaa ja eheyttävää Jumalan rakkautta.

Vierasperäinen sana *passio* viittaa sekä intohimoon että kärsimykseen. Toisin sanottuna se mitä Jumala teki Jeesuksen kautta, oli rakkautta kärsimyksen hinnalla.

7.1 ÄLÄ PELKÄÄ!

Tässä ryhmätilanteessa tarvitaan

- Raamattu
- A4 kokoisia papereita
- erivärisiä kyniä tai esim. vesivärit
- (A) rukoushelmet

Juttele ryhmäsi kanssa päivän kuulumisia ja kysele, miltä ripari tähän mennessä tuntunut? Voit myös kysellä missä vaiheessa ulkoläksyjen suorittaminen on.

(A) Anna ryhmäläistesi valita ensin **”pelon”-helmi**. Jokainen pelkää jotakin. Pelkoja on erilaisia, kuten meitä ihmisiäkin. Kun kaikki ovat valinneet oman pelon helmensä, käykää jokaisen helmi läpi ja kertokaa parilla sanalla, miksi valitsitte juuri sen näköisen helmen. Pujottakaa pelon helmi rukousnauhan jatkoksi. Voit kysellä, onko ryhmäläisillä pelkoja, joiden puolesta rukoillette ryhmän alkuun.

Hiljentykää rukoukseen: *”Rakas Jumala, Sinä näet meidän pelkomme ja tunnet meidän heikkoutemme. Älä anna pelon käydä liian suureksi, vaan vahvista ja rohkaise meitä peloissamme. Tätä rukoilemme poikasi Jeesusuksen Kristuksen nimessä, amen.”*

(B) Voit kysellä, onko ryhmäläisillä pelkoja, joiden puolesta rukoillette ryhmän alkuun. Hiljennä ryhmäsi rukoukseen: *”Rakas Jumala, Sinä näet meidän pelkomme ja tunnet meidän heikkoutemme. Älä anna pelon käydä liian suureksi, vaan vahvista ja rohkaise meitä peloissamme. Tätä rukoilemme poikasi Jeesusuksen Kristuksen nimessä, amen.”*

(A&B) Kerro, että tässä ryhmässä puhutaan peloista. **Keskustelkaa ryhmänä seuraavista kysymyksistä:**

- Mitä kaikkea voi pelätä? (yrittäkää miettiä mahdollisimman monta asiaa!)
- Miten pelko vaikuttaa käyttäytymiseen? Miten pelko näkyy?
- Millaista on pelätä sotaa? Pimeää? Esiintymistä? Millaisia eroja näillä peloilla on?
- Missä tilanteissa pelosta voi olla hyötyä?
- Mitä haittaa on pelosta?
- Miten voi lievittää pelkoa?
- Miten pelon voi voittaa?

Lukekaa Raamatusta: **Jes. 41:10-13**
Matt. 10:26-31

Keskustelkaa kohdista ja niiden herättämistä ajatuksista.

- Tarvitseeko kristityn pelätä mitään?
- Auttaako Jumalan läsnäolo voittamaan pelon?

Jaa jokaiselle ryhmäläiselle A4-paperi. **Pyydä jokaista piirtämään tai kuvaamaan paperille taideteos nimeltä ”Pelko”**. Teos voi olla **abstraktia** (väreillä ja

muodoilla kuvailtua pelkoa) **tai esittävää** (esim. pelottavia asioita). Taiteilun aikana voitte keskustella lisää ja henkilökohtaisemmin peloista: Milloin olette viimeksi pelänneet? Mitä itse pelkäätte? Onko joku nähnyt painajaisunia? Millaisia?

Kun taideteokset ovat valmiita, **siirtykää oppituntitilaan**. Vie ryhmäsi taideteokset seinälle, jonne niille on varattu tilaa. Kun kaikki ryhmät ovat paikalla ja kaikki pelko-aideteokset ovat seinällä isoiso laittaa yhdessä isosten (tai vetäji-en) kanssa pelkojen päälle ison (esim. paperista tehdyn) ristin ja lukee: Joh. 16:33.

Lopuksi lauletaan vielä "Älä pelkää".

7.2. KÄRSIMYS + TOIVO

Tässä ryhmätilanteessa tarvitaan

- Raamattu
- A3 kokoinen paperi/kartonki
- Kyniä
- värejä
- (A) rukoushelmet

Jutustelkaa viimeisimmät kuulumiset. Odottaako joku jo riparin loppumista? Mitä voisi tapahtua, että ripari olisi vieläkin parempi?

(A) Tänään rukoushelmiin lisätään ”**kärsimyksen**”-helmi. Elämässä tulee vastoinkäymisiä. Välillä pettymykset raastavat ja tuntuvat ylitsepääsemättömiltä. Kärsimys ei tunnu hyvältä. Esitelkää kärsimyksen helmet ja pujottakaa ne rukoushelmiin. **Valitkaa tämän jälkeen vielä ”toivon**”-helmi. Vaikeissa tilanteissa voimme aina toivoa, että selviäisimme ja että tulevaisuus on parempi. Esitelkää myös toivon helmenne ja pujottakaa se rukoushelmien jatkoksi.

Hiljentykää rukoukseen: *”Taivaallinen Isämme, Sinä näet kärsimyksemme ja ymmärrät kipumme ja tuskamme. Älä anna meidän vajota syvään epätoivoon vaan anna rakkautesi pelastaa meidät turhautumisesta ja välinpitämättömyydestä. Muistuta, että meillä on aina toivoa, eikä meidän tarvitse pelätä mitään. Tule Sinä Pyhän Henkesi kautta ikuisesti toivoksi meidän elämäämme. Tätä rukoilemme Jeesuksen Kristuksen nimessä, amen.”*

(B) Hiljennä ryhmä rukoukseen: *”Taivaallinen Isämme, Sinä näet kärsimyksemme ja ymmärrät kipumme ja tuskamme. Älä anna meidän vajota liian syvään epätoivoon vaan anna rakkautesi pelastaa meidät turhautumisesta ja välinpitämättömyydestä. Muistuta, että meillä on aina toivoa, eikä meidän tarvitse pelätä mitään. Tule Sinä Pyhän Henkesi kautta ikuisesti toivoksi meidän elämäämme. Tätä rukoilemme Jeesuksen Kristuksen nimessä, amen.”*

(A&B) Kerro, että ryhmässä puhutaan kärsimyksestä. Mitä kärsimys on? Miltä se tuntuu? Millä värillä kuvaisitte kärsimystä? Millaisten asioiden puolesta olisi valmis kärsimään?

Lue ryhmällesi alustukseksi **Job. 1:1-3**. Tämän jälkeen lukekaa muutama jae kerrallaan **Job. 1:13-22**. Keskustelkaa kertomuksen herättämistä ajatuksista. Kerro, että Jobin kirjassa **Job menettää käytännössä kaiken**: omaisuutensa, perheensä, terveytensä. Hänen elämänsä oli kärsimystä.

Jatkakaa lukemista: Job. 36:16-21. Herättikö pätkä jotakin ajatuksia? Kristityn elämän ei ole luvattu olevan helppoa. Kärsimyksessä emme kuitenkaan ole yksin, emmekä pääse siitä omin voimin irti.

Lukekaa vielä: Job. 42:12-17. Kärsimyksessäkin voimme luottaa Jumalaamme, joka auttaa meitä ahdingoissamme!

Job ei missään vaiheessa kääntynyt Jumalaa vastaan, vaikka kärsikin. Hän luotti koko sydämeästään Jumalaan. Mitä ajatuksia tämä herättää?

Meidänkin elämässämme tulee vastaan kärsimyksiä. Missä Jumala silloin on? Voiko Jumala ymmärtää kärsimystäni (**Hepr. 2:18**)? **Ota vastaan kysymyksiä ja väitteitä ryhmältäsi. Keskustelkaa näistä ryhmänä.** Voit myös kerätä kysymyksiä, joihin leirin vetäjät vastaavat.

Miten kärsimys näkyy meidän ajassamme, esim. mediassa? Pohtikaa tätä ensin hieman ääneen ryhmässä ja kootkaa ajatuksistanne lehtiotsikko eli lööppi.

Lukekaa muutama jae kerrallaan: **Mark. 15:16-41.**

- Mitä ajatuksia tämä Markuksen evankeliumin kohta herättää?
- Mitä muistatte Jeesuksen elämästä? Oliko hänen elämänsä helppoa?

Lue vielä ryhmällesi:

"Älä anna periksi! Valitse määränpääsi huolellisesti, äläkä koskaan menetä sitä näköpiiristäsi. Vaikka elämä olisi kuinka kaaoksessa, muista maali jota kohti olet menossa. Kun kompastut matkalla puunjuureen ja polvesi naarmuuntuvat, nou-se ylös ja usko siihen, että saavut perille voittajana."

Mikä on mielestänne kärsimyksen vastakohta?

Job. 11:13-19 (erityisesti jae 18) ?

8.1 PELASTUSHISTORIA

Tähän ryhmätilanteeseen tarvitset:

- Raamatun
- A3 -paperin
- suttupaperia
- kyniä (tusseja, värikyniä..)
- ripauksen luovuutta.
- **(A)** rukoushelmet

HUOM! Isokset jakavat keskenään isospalaverissa jokaiselle ryhmälle oman L-kirjaimensa. Isokset myös ideoivat ja toteuttavat (piirtävät) yhden ”ylijääneistä” L-kirjaimista valmistelutuokiossaan (oletuksena, että rippikoulussa ei ole kahdeksaa isosryhmää).

Luominen: 1. Moos. 1:1-31

Lankeemus: 1. Moos. 3:1-19; Room. 5:12-21

Liitto: 1. Moos. 17; Luuk. 22:20

Laki: 5. Moos. 5:1-22; Luuk. 10:26-28

Lupaus: Jes. 9:1-6; Jes. 53; 4. Moos. 23:19

Lunastus: Luuk. 23:13-49

Lähetys: Matt. 28:18-20; Matt. 10:5-20

Loppu: Matt. 25:31-46

Jutelkaa ryhmän alkuun muutama sananen fiiliksestä (tässä vaiheessa ripari alkaa olla jo loppupuolella). Onko ruokaa saatu liikaa? Onko saanut nukkua tarpeeksi? Onhan ne ulkoläksyt jo suoritettu??

(A) Anna ryhmäläisten valita **ensin ”kasteen”-helmi**. Kukaan ei varmaan muista omaa kastetilaisuuttaan. Kasteessa lausutaan: ”Minä kastan sinut **Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen** nimeen”. Mitä se tarkoittaa? **Miltähän se näyttää helmenä?** Käykää läpi jokaisen valitsema kasteen helmi ja pujottakaa ne rukoushelmiin. **Kysy ryhmäläisiltä rukousaiheita ja sisällytä ne alkurukoukseen.**

Hiljennä ryhmäsi rukoukseen: ”Kiitos Jumala, kasteen lahjasta. Kiitos, että olet jo pienenä liittänyt meidät Sinun perheeseesi. Kiitos tästä ryhmästä, jonka kanssa olemme kokeneet monet yhteiset hetket. Ole mukana tässäkin ryhmätilanteessamme ja anna meidän oppia jotain uutta Sinusta ja toinen toisistamme. Siunaa perheitämme ja ystäviämme kotona. Jeesuksen nimessä aamen.”

(B) **Kysy ryhmäläisiltä rukousaiheita ja sisällytä ne alkurukoukseen.** Hiljennä ryhmäsi rukoukseen: *”Kiitos Jumala, kasteen lahjasta. Kiitos, että olet jo pienenä liittänyt meidät Sinun perheeseesi. Kiitos Isä, että lähetit Poikasi maailmaan ja osoitit Poikasi ristinkuoleman ja ylösnousemuksen kautta armosi. Kiitos tästä ryhmästä, jonka kanssa olemme kokeneet monet yhteiset hetket. Ole mukana tässäkin ryhmätilanteessamme ja anna meidän oppia jotain uutta Sinusta ja toinen toisistamme. Siunaa perheitämme ja ystäviämme kotona. Jeesuksen nimessä aamen.”*

(A&B) Kerro, että tänään käsitellään pelastushistoriaa. **Pelastushistoria** on läpi Raamatun näkyvät **Jumalan teot, jotka tähtäävät ihmisen pelastumiseen. Ottakaa Raamatut käteen ja etsikää oman ryhmänne Raamatunkohta.** (Nämä on lueteltu yllä!) Lukekaa se rauhassa, pari jaetta kerrallaan, ääneen. **Voit kertoa lisätietoa ryhmänne L-kirjaimesta.** Jokainen aihe on palanen pelastushistoriaa, joka käydään vielä yhdessä läpi oppituntitilassa. Kun olette lukeeneet Raamatunkohdan, **alkakaa ideoida, miten piirtäisitte tai kuvaisitte kyseisen kohdan** (eikä taas mennä siitä, mistä aita on matalin!). **Jaa riparilaisille suttupaperia ja kyniä, jotta he voivat ideoida** (isonen saa toki myös osallistua). Vaikka ryhmässäs ei olisikaan suuria taiteilijoita, **rohkaise heitä kuvaamaan kyseinen tapahtuma tai tilanne.** (Myös abstraktia ilmaisua saa käyttää.)

Kun olette suunnitelleet piirustustanne, **tehkää valmis tuotos A3 -paperille. Merkitkää ryhmänne raamatunkohta taideteokseenne!** Panostakaa työhön kunnolla! Piirustellessa ja suunnitellessa voitte keskustella, **mikähän kyseisen kohdan merkitys on Jumalan pelastushistoriassa.** Mitähän sitä ennen tai sen jälkeen on tapahtunut. Hyvällä tuurilla ryhmäläisillä nousee kysymyksiäkin aiheesta!

Tähän osioon tulisi käyttää n. 45 min. Sopikaa isosten kanssa, mihin aikaan palaatte oppituntitilaan esittelemään tuotoksianne. **Voitte myös sopia, että tuotokset esitellään erillisessä purkutilanteessa** tai vaikka iltaohjelman yhteydessä. Kun olette siis piirustelleet ja jutustelleet sovitun ajan, siirtykää oppituntitilaan ja **valmistautukaa kertomaan jotain piirtämästänne kuvasta sekä Raamatunkohdasta, jonka luitte.**

Isoiso tai riparin opettajat vetävät purku-tilanteen, jossa tarkoituksena lähinnä kerrata/käydä läpi pelastushistoria: **Pelastushistorialla tarkoitetaan läpi Raamatun näkyviä Jumalan tekoja, jotka tähtäävät ihmisten pelastukseen.** Ryhmät siis tulevat järjestyksessä (Luominen-Lankeemus-Lupaus-Liitto-Laki-Lunastus-Lähetys-Loppu) ja esittelevät tuotoksensa. Isoiset ja isoiso ovat valmistaneet tarvittaessa puuttuvat palaset pelastushistoriaa. Ryhmälle voi myös esittää kysymyksiä heidän ”aiheestaan”.

Lopuksi isoiso lukee **Ilm. 21:1-4.** Tämän jälkeen soitetaan myös jokin gospel-kappale (esim. Kaemo – Valinta) tai lauletaan nuorten veisu tai virsi.

8.2 ISOSILLE JA ISOISOLLE KÄYTTÖÖN! (ERITYISESTI PURKUA VARTEN)

1. Luominen

Alussa Jumala loi taivaan ja maan ja kaiken mitä niissä on. Viimeiseksi Jumala loi vielä ihmisen, omaksi kuvakseen, huolehtimaan maailmasta.

2. Lankeemus

Ihminen ei voinut noudattaa edes yhtä kieltoa, jonka Jumala oli antanut. Tämän vuoksi ihminen lankesi syntiin. Synti erottaa meitä itsestämme (häpeämme itseämme), toisistamme (syytämme toisiamme) ja Jumalasta (piiloudumme Häneltä). Ihminen kaipaa kuitenkin yhteyteen toisten ja Jumalan kanssa.

3. Liitto

Jumala teki liiton Abrahamin ja koko kansakunnan kanssa. Abrahamin suvusta on syntyvä Vapahtaja, joka pelastaa kansan synnin ja pahan vallasta.

4. Laki

Jumala antoi kansalle lain, jotta se näkisi oman syntisyytensä ja pahuutensa. Lainrikkajat tarvitsevat armahdusta – syntiset ihmiset tarvitsevat pelastajaa!

5. Lupaus

Jumala lähetti profeettoja kertomaan tulevasta pelastajasta ja armahduksesta. Profeetat julistivat, että Vapahtaja tulee koko maailmaa varten!

6. Lunastus

Vapahtaja syntyi ihmiseksi ja tuli keskellemme maailmaan. Suuri kuningas koki nöyryyttävän kuoleman ja kantoi kaikkien ihmisten synnit mukanaan ristille. Tämä lunastus pitää! Enää kenenkään ei tarvitse kuolla synteihinsä.

7. Lähetys

Jumalan antama pelastus ei ole vain meille vaan koko maailmalle. Sen tähden Jumala lähettää meitä kertomaan ilosanomaa! Lähetysten aika on nyt.

8. Loppu

Jonain päivänä maailma loppuu. Jeesus tulee takaisin ja asettaa maailman ja sen ihmiset tuomiolle. Kristittyjen ei tarvitse huolehtia lopusta, sillä Kristus itse on kantanut heidän syntinsä ja kirjoittanut heidän kirjansa elämän kirjaan. Lopun jälkeen koittaa iankaikkinen ilo taivaassa.

8.3 MISTÄ MINÄ TULEN? MIHIN MINÄ MENEN?

Tähän ryhmätilanteeseen tarvitset:

- Raamatun
- A4 papereita
- kyniä
- reippaan ja avoimen mielen!
- **(A)** rukoushelmet

Tuttuun tapaan, ottakaa alkuun muutama minuutti kuulumisille ym.

(A) Pyydä ryhmäläisiäsi miettimään jokin asia, josta he ovat kiitollisia. Levitä helmivaihtoehtoja näkyville ja kerro, että tällä kertaa valitaan ”kiitollisuuden”-helmi. Valinnan jälkeen jokainen kertoo tuttuun tapaan, miksi valitsi kyseisen helmen ja tämän lisäksi kertoo myös yhden asian, josta on kiitollinen. Voit sisällyttää nämä kiitosaiheet rukoukseen.

Hiljentykää alkurukoukseen: *”Kiitos rakas Jumala tästä päivästä ja riparista. Kiitos uusista tuttavuuksista. Herra, kiitos, että olet ollut kanssamme lapsuudesta asti ja olet kanssamme kaikki elämämme päivät. Siunaa meitä ja läheisiämme. Tätä rukoilemme Jeesuksen Kristuksen nimessä amen.”*

(B) Kysy jokaiselta ryhmäläiseltä yksi asia, josta hän on kiitollinen. Sisällytä nämä kiitosaiheet rukoukseen. Hiljentykää alkurukoukseen: *”Kiitos rakas Jumala tästä päivästä ja riparista. Kiitos uusista tuttavuuksista. Herra, kiitos, että olet ollut kanssamme lapsuudesta asti ja olet kanssamme kaikki elämämme päivät. Siunaa meitä ja läheisiämme. Tätä rukoilemme Jeesuksen Kristuksen nimessä amen.”*

(A&B) Kerro, että tässä ryhmässä pohditaan hieman omaa elämää. Tällä kertaa jokainen saa tehdä **oman elämänsä aikajanan.** Siihen siis kirjoitetaan **oma syntymäpäivä ja -vuosi, merkittäviä tapahtumia omasta elämästä** (koulun alku, sisarusten syntymä, lemmikin kuoleminen yms.) aina tähän päivään ja hetkeen asti. Tarkoituksena on, että jokainen saa rauhassa kirjoittaa ja miettiä. **Kerro, että jokainen jakaa valitsemaltaan osin näitä asioita hetken kuluttua.** Jaa paperit ja tarvittaessa kynät. **Anna tarpeeksi aikaa piirtää oman elämän aikajanaa.** Isonen piirtää myös oman aikajansansa.

Kun ryhmä alkaa olla valmiina, **käykää jokaisen historiaa läpi sen verran, kuin kukin tahtoo jakaa.** Isosena voit aloittaa jakamisen, jolloin käytökselläsi rohkaiset myös ryhmääsi toimimaan. Sinun **ei tarvitse jakaa kaikkea, mitä olet omaan paperiisi kirjoittanut, jaat sen verran, kuin tuntuu hyvältä ja turvaliselta.** Muista olla huomaavainen myös ryhmäläistesi menneisyydestä kysellessä, sillä jokaisella on menneisyydessään kipeitä asioita, joista ei välttämättä ole halukas puhumaan! Lue vielä loppuun rohkaisevana Raamatunkohtana **Ps. 116:6-7** → Herra on siis pitänyt huolen menneisyydessä!

Tehkää menneisyyden aikajanan toiselle puolelle (kääntäkää paperi) tulevaisuuden aarrekartta, joka sisältää tulevaisuuden haaveita ja toiveita.

Myös omia pelkojaan saa toki kirjoittaa ja piirtää. Anna ryhmällesi aikaa haaveilla, ja jakakaa näitä haaveita ja unelmia keskenänne. **Jokainen saa taas kertoa sen verran, kuin itse kokee hyväksi.** Lue vielä lopuksi ryhmällesi **Ps. 121:7-8** → Jumala on juurikin Sinun kanssasi jokaisena hetkenä elämässäsi.

Lukekaa ryhmänä **Ap.t. 9:1-19.**

Tarkastele ryhmäsi tietämystä Saulista: Kuka hän oli? Mitä hän teki?

Pyydä jotakuta ryhmästäsi etsimään Raamatun sanastosta (löytyy Raamatun lopusta) **"Paavali"**, ja lukemaan ääneen.

→ Saul eli Paavali vainosi ja tappoi menneisyydessään kristittyjä, mutta koki muutoksen elämässään, ja Jumalalla oli hänellekin tärkeä tehtävä evankeliumin eteenpäin viemisessä!

Menneisyytesi ei siis määrittele tulevaisuuttasi!!

Mikäli teillä on vielä aikaa, ja nuoren seurakunnan toiminnalle ei ole varattuna erillistä aikaa oppitunneilta, **kerro (nuoren) seurakunnan toiminnasta.** Mainosta nuorteniltoja sekä tulevia retkiä ja leirejä. Mainitse myös messuista ja Jumalanpalveluksista, jotka ovat koko seurakunnan yhteinen viikoittainen juhla. **Voitte myös sopia ryhmäsi kanssa tapaamisen tulevaisuuteen, esim. johonkin nuorteniltaan.**

9.1 VÄITTELYT

Tähän ryhmään tarvitset:

- Raamatun
- kynän
- paperia
- **(A)** rukoushelmet

Jutustelkaa aluksi päivän kuulumiset ja fiilikset. Onko tapahtunut jotain jännittävää sitten viime ryhmän? Mikä on ollut tähän mennessä paras ruoka riparilla?

(A) Pyydä ryhmääsi olemaan aivan hiljaa. **Kuunnelkaa hetki hiljaisuutta.** Sano, että välillä on hyvä vain pysähtyä ja hiljentyä hetkeksi. Aina ei tarvitse olla menossa ja kovassa äänessä. **Hiljaisuudessa kuulee omatkin ajatuksensa paremmin.** Tässä ryhmässä rukousnauhaan pujotetaan **yksi ”hiljaisuuden”-helmi.** Anna ryhmäläisten valita oma hiljaisuuden helmensä; miltä hiljaisuus heidän mielestään näyttää. Esitelkää näyttämällä ja muutamalla sanalla kertoen toisillenne valitsemanne hiljaisuuden helmi.

Hiljentykää rukoukseen: *”Isä, aina emme löydä sanoja rukouksemme. Kiitos, että kuulet myös hiljaiset rukouksemme. Kiitos, että näet sydämiemme pohjaan ja huomaat jokaisen huokauksemme. Opeta meitä hiljentymään Sinun edessäsi. Tule kanssamme tähän ryhmähetkeen ja jää siunaamaan tätä päivää. Jeesuksen nimessä amen.”*

(B) Hiljentykää rukoukseen: *”Isä, aina emme löydä sanoja rukouksemme. Kiitos, että kuulet myös hiljaiset rukouksemme. Kiitos, että näet sydämiemme pohjaan ja huomaat jokaisen huokauksemme. Opeta meitä hiljentymään Sinun edessäsi. Tule kanssamme tähän ryhmähetkeen ja jää siunaamaan tätä päivää. Jeesuksen nimessä amen.”*

Kerro, että tänään teillä on ryhmässä n. 30 min aikaa kehittää seuraaviin väitteisiin puolesta ja vastaan -kommentteja. Kun 30 min on kulunut, **menette ryhmänä väittelemään jostakin näistä väitteistä toisen ryhmä kanssa.** Painota, että ette tiedä etukäteen, mistä aiheesta väittelette, ja oletteko puolesta vai vastaan! Kannattaa kirjoittaa joitakin muistiinpanoja väitteistä, jotta yhteisessä väitelytilanteessa muistatte argumenttinne.

Väitteet ovat:

1. Jokainen ihminen on syntinen, ja tarvitsee siksi Jumalaa.
2. Jumala on olemassa.
3. Jeesus on ainoa tie Jumalan luokse.
4. Kaikki, jotka uskovat Jumalaan pääsevät Taivaaseen.
5. Jeesus on todella elänyt n. 2000 vuotta sitten.
6. Pyhä Henki vaikuttaa maailmassa ja meissä ihmisissä.
7. Sakramentit ovat tärkeitä, sillä ne ovat pyhiä toimituksia.
8. Rakkauden kaksoiskäsky tiivistää kymmenen käskyä.

Apuna voi ja kannattaa käyttää Raamattua, sekä rippikoulussa jo opittuja asioita. Myös muistelemalla iltapäivälehtien tms. otsikoita ja uutisia, voi saada virikkeitä.

Kun 30 min on kulunut ja olette keksineet tarpeeksi argumentteja edellisiin väitteisiin, palatkaa oppituntitilaan, jossa väittelyt tapahtuvat isoison tai vetäjien ohjeistuksella

9.2 VÄITTELYJEN PURKU (TIEDOKSI ISOISOLLE/VETÄJILLE.)

Väittelyiden tavoitteena on saada nuoria ajattelemaan omalta kannaltaan, mutta mahdollisesti myös eri tavalla ajattelevan ihmisen kannalta. Parhaassa tapauksessa väittely antaa paljon niin väittelijöille kuin seuraajillekin.

Ryhmät ovat keksineet 30 min ajan argumentteja puolesta ja vastaan seuraaviin väitteisiin:

1. Jokainen ihminen on syntinen, ja tarvitsee Jumalaa.
2. Jumala on olemassa.
3. Jeesus on ainoa tie Jumalan luokse.
4. Kaikki, jotka uskovat Jumalaan pääsevät Taivaaseen
5. Jeesus on todella elänyt n. 2000 vuotta sitten.
6. Pyhä Henki vaikuttaa maailmassa ja meissä ihmisissä.
7. Sakramentit ovat tärkeitä, sillä ne ovat pyhiä toimituksia.
8. Rakkauden kaksoiskäsky tiivistää kymmenen käskyä.

Kun ryhmät palaavat oppituntitilaan, he ovat (toivottavasti) valmiita väittelemään. Purun vetäjän on tärkeää huomioida ryhmäturvallisuutta. Väittelyä tulee ohjata, jakaa puheenvuoroja ja kenties antaa myös väittelyä seuraavien ryhmien kommentoida välillä. Tärkeää on myös kannustaa ryhmiä tuomaan ajatuk-sensa rohkeasti julki. Voittajaa tai häviäjää ei ole missään nimessä tarkoitus julistaa!

Ennen väittelyjen alkamista, voitte laulaa jonkin veisun. Tämän jälkeen väittelyjen puheenjohtaja (purun vetäjä) nimeää ensimmäisinä väittelevät ryhmät (ryhmillehän on annettu nimet). Toki nämäkin voidaan arpoa joko etukäteen tai paikkanpäällä. Muistakaa myös kertoa, kumpi ryhmistä on väitteen puolesta ja kumpi vastaan! Kun väittelevät ryhmät on nimetty, arvotaan heille aihe, josta he väittelevät (tämän voi helposti tehdä esim. niin, että pipossa tai korissa on numeroitua laput 1-5 ja onnetar nostaa näistä yhden).

Kun ryhmät ja aihe on arvottu, alkavat ryhmät väitellä aiheesta. Ensimmäinen puheenvuoro annetaan ryhmälle, joka on väitettä vastaan. Tästä toivottavasti seuraa loogisia puolesta ja vastaan argumentteja. Väittely aikaa on n.5-10 min, mutta tarvittaessa väittelyä voi lyhentää tai pidentää muutamalla minuutilla. Puheenjohtajan tulee olla tarkkana ja ohjata väittelyä, jotta siinä ei mennä henkilökohtaisuuksiin tms. Väittelyn lopuksi, voidaan kysellä väittelyä seuranneilta vielä lisää argumentteja tai rippikoulun ohjaajat voivat kertoa, mitä kyseisestä väitteestä on puhuttu opintokokonaisuuksissa.

Tämän jälkeen valitaan seuraavat ryhmät väittelemään, ja näin jatketaan, kunnes kaikki ryhmät ovat väitelleet ainakin kerran. Mikäli intoa ja aikaa riittää, voidaan kaikki väitteet käydä läpi. Mikäli ryhmiä ei ole parillista määrää, voivat isot tai ohjaajat väitellä jotakin ryhmää vastaan.

Lopuksi lauletaan vielä jokin veisu tai virsi ja rukoillaan yhdessä.

VIIMEISEN ILLAN HARTAUS

Ohjatkaa riparilaiset istumaan oman isosensa kanssa. Kun kaikki ovat paikalla ja tunnelma on rauhallinen, **lauletaan ”Tänään häneen uskon” (NSV 2010: 63)**

Puheisuus: ”Varmaan kaikki ovat kuulleet sanonnan ’kaikki hyvä loppuu aikaan’. Se tuntuukin sopivan moniin tilanteisiin. Mekin olemme nyt viettämässä viimeistä yhteistä hartauttamme täällä riparilla. Ripariin on sisällytetty paljon hyvää ja hauskoja hetkiä sekä myös ikimuistoisia tilanteita. Vaikka ripari onkin nyt loppumassa, muistot ja täällä saadut ystävät kulkevat mukana elämässä pitkän aikaa. Ripari loppuu, mutta elämä jatkuu!

Jonkin loppu on myös jonkin uuden alku. Riparin aikana monet asiat ovat muuttuneet. Olet ehkä oppinut uusia asioita ja saanut miettimisen aihetta. Älä anna näiden opittujen asioiden ja pohdintojen jäädä unholaan, vaikka arki jatkuukin. Ota tilaa pohdinnoille, kuljeta riparia mukanasasi. Uusi alku on uusi mahdollisuus. Vaikka nyt ehkä tuntuukin surulliselta lähteä riparilta ja jättää tämä kaikki taakse, ei tämä ole minkään loppu vaan oikeastaan vasta alkua!

Meidän kristittyjen ei tarvitse murehtia ja huolehtia lopusta. Meille loppu on aina vasta alkua. Meillä on toivo Jeesuksessa, joka on kuollut ristillä sen takia, ettei meidän tarvitse kuolla tai pelätä ja surra loppua. Voitaisiinkin muokata tuota edellä mainittua sanontaa muotoon: ’kaikki hyvä ALKAA aikanaan’. Vaikka meillä on paljon hyvää elämässämme jo nyt ja ollaan vietetty hyvä ja mukava ripari, niin parempaa on luvassa.

Luen nyt Raamatusta Saarnaajan kirjan kolmannesta luvusta muutaman jakkeen: **Saarn. 3:1-8**. Nyt meidän on aika lopetella yhteistä riparia ja aika katsoa, mitä elämä eteen tuo.

Saatte nyt muistoksi yhteisestä riparistamme ja avuksi rukoukseen rukoushelmet, jotka olette valmistaneet ryhmissä.”

Isonen jakaa rukoushelmet kirjekuorissa omille ryhmäläisilleen. Riparilaiset voidaan myös siunata, jos niin halutaan. Kun kaikki ovat saaneet oman kirjekuorensa ja saaneet rukoushelmensä käteen, **Rukoillaan** yhdessä helmirukous. Käykää kaikki helmet yksi kerrallaan läpi ja rukoilkaa siihen kuuluva rukous:

”Jumala

Rakas Jumala, Sinä olet suuri ja ihmeellinen. Anna meidän oppia tuntemaan Sinut paremmin.

Salaisuus

Sinä tunnet meistä jokaisen ja tiedät kaikki salaisuutemme. Rohkaise meitä jakamaan asioitamme Sinun ja lähimmäistemme kanssa.

Minä

Kiitos, että minä saan olla minä. Rohkaise minua olemaan oma itseni kaikissa tilanteissa.

Synti

Anna anteeksi kaikki pahat tekomme, ajatuksemme ja sanamme. Älä anna meidän kasvaa välinpitämättömiksi ja itsekeskeisiksi vaan opeta meitä rakastamaan lähimmäisiämme. Kutsu meitä yhteyteesi ja päästä meidät pahasta. Herra, ole läsnä elämässämme.

Armo

Kiitos Isä, että lähetit Poikasi maailmaan ja osoitit Poikasi ristinkuoleman ja ylösnousemuksen kautta armosi.

Hiljaisuus

Aina emme löydä sanoja rukouksemme. Kiitos, että kuulet myös hiljaiset rukouksemme. Kiitos, että näet sydämiemme pohjaan ja huomaat jokaisen huokouksemme. Opeta meitä hiljentymään Sinun edessäsi.

Lähimmäiset

Kiitos lähimmäisistä. Auta meitä huomioimaan toinen toisiamme paremmin. Opeta meitä huomaamaan toisten hätä ja huoli, jotta voimme kantaa heidät rukouksessa Sinun eteesi.

Johdatus

Kiitos, että johdatat meitä elämässämme niin hyvinä kuin huonoinakin hetkinä. Anna meidän uskoa Sinun johdatukseesi jokaisena elinpäivänämme. Kiitos, että saamme olla juuri tällä riparilla, jolle olet meidät johdattanut!

Luottamus

Isä, opeta meitä luottamaan Sinun huolenpitoosi. Anna meidän jättää turha huolehtiminen, jotta voimme keskittyä elämään.

Rakkaus (lähimmäiset & Jumala)

Kiitos rakkauden lahjasta, kiitos että saamme rakastaa toinen toisiamme ja Sinua. Kiitos, että Sinä rakastat meitä! Opeta meitä rakastamaan toinen toistamme ja itseämme oikein.

Pelko

Sinä näet meidän pelkomme ja tunnet meidän heikkoutemme. Älä anna pelon käydä liian suureksi, vaan vahvista ja rohkaise meitä peloissamme.

Kärsimys & toivo

Sinä näet kärsimyksemme ja ymmärrät kipumme ja tuskamme. Älä anna meidän vajota syvään epätoivoon vaan anna rakkautesi pelastaa meidät turhautumisesta ja välinpitämättömyydestä. Muistuta, että meillä on aina toivoa, eikä meidän tarvitse pelätä mitään. Tule Sinä Pyhän Henkesi kautta ikuiseksi toivoksi meidän elämäämme.

Kaste

Kiitos Herra kasteen lahjasta. Kiitos, että olet jo pienenä liittänyt meidät Sinun perheeseesi.

Kiitollisuus

Kiitos rakas Jumala tästä päivästä ja riparista. Kiitos uusista tuttavuuksista. Herra, kiitos, että olet ollut kanssamme lapsuudesta asti ja olet kanssamme kaikki elämämme päivät. Siunaa meitä ja läheisiämme.

Hiljaisuus

Kuule Isä hiljaiset rukouksemme..(ollaan hetki hiljaisessa rukouksessa). Tätä kaikkea rukoilemme Jeesuksen Kristuksen nimessä amen."

Lopuksi lauletaan "Jäähyväislaulu" (NSV2010: 82)

Hartaus päätetään sisaruspiiriin ja Herran siunaukseen.

Jumala

Rakas Jumala, Sinä olet suuri ja ihmeellinen. Anna meidän oppia tuntemaan Sinut paremmin.

Salaisuus

Sinä tunnet meistä jokaisen ja tiedät kaikki salaisuutemme. Rohkaise meitä jakamaan asioitamme Sinun ja lähimmäistemme kanssa.

Minä

Kiitos, että minä saan olla minä. Rohkaise minua olemaan oma itseni kaikissa tilanteissa.

Synti

Anna anteeksi kaikki pahat tekomme, ajatuksemme ja sanamme. Älä anna meidän kasvaa välinpitämättömiksi ja itsekeskeisiksi vaan opeta meitä rakastamaan lähimmäisiämme. Kutsu meitä yhteyteesi ja päästä meidät pahasta. Herra, ole läsnä elämässämme.

Armo

Kiitos Isä, että lähetit Poikasi maailmaan ja osoitit Poikasi ristinkuoleman ja ylösnousemuksen kautta armosi.

Hiljaisuus

Aina emme löydä sanoja rukoukseemme. Kiitos, että kuulet myös hiljaiset rukouksemme. Kiitos, että näet sydämiemme pohjaan ja huomaat jokaisen huokauksemme. Opeta meitä hiljentymään Sinun edessäsi.

Lähimmäiset

Kiitos lähimmäisistä. Auta meitä huomiomaan toinen toisiamme paremmin. Opeta meitä huomaamaan toisten hätä ja huoli, jotta voimme kantaa heidät rukouksessa Sinun eteesi.

Johdatus

Kiitos, että johdatat meitä elämässämme niin hyvinä kuin huonoinakin hetkinä. Anna meidän uskoa Sinun johdattukseesi jokaisena elinpäivänämme. Kiitos, että saamme olla juuri tällä riparilla, jolle olet meidät johdattanut!

Piirrä tähän valitsemasi helmi:

Luottamus

Isä, opeta meitä luottamaan Sinun huolenpitoosi. Anna meidän jättää turha huolehtiminen, jotta voimme keskittyä elämään.

Rakkaus (lähimmäiset & Jumala)

Kiitos rakkauden lahjasta, kiitos että saamme rakastaa toinen toisiamme ja Sinua. Kiitos, että Sinä rakastat meitä! Opeta meitä rakastamaan toinen toisiamme ja itseämme oikein.

Pelko

Sinä näet meidän pelkomme ja tunnet meidän heikkoutemme. Älä anna pelon käydä liian suureksi, vaan vahvista ja rohkaise meitä peloissamme.

Kärsimys & toivo

Sinä näet kärsimyksemme ja ymmärrät kipumme ja tuskamme. Älä anna meidän vajota syvään epätoivoon vaan anna rakkautesi pelastaa meidät turhautumisesta ja välinpitämättömyydestä.

Muistuta, että meillä on aina toivoa, eikä meidän tarvitse pelätä mitään. Tule Sinä Pyhän Henkesi kautta ikuiseksi toivoksi meidän elämäämme.

Kaste

Kiitos Herra kasteen lahjasta. Kiitos, että olet jo pienenä liittänyt meidät Sinun perheeseesi.

Kiitollisuus

Kiitos rakas Jumala tästä päivästä ja riparista. Kiitos uusista tuttavuuksista. Herra, kiitos, että olet ollut kanssamme lapsuudesta asti ja olet kanssamme kaikki elämämme päivät. Siunaa meitä ja läheisiämme.

Hiljaisuus

Aina emme löydä sanoja rukoukseemme. Kiitos, että kuulet myös hiljaiset rukouksemme. Kiitos, että näet sydämiemme pohjaan ja huomaat jokaisen huokauksemme. Opeta meitä hiljentyämään Sinun edessäsi.

ISOSEN TAKATASKU

Tälle sivulle on koottu muutamia kysymyksiä tai puheenaiheita, joita voit esittää ryhmässäsi, kun olette käsitelleet varsinaisen aiheen. Näin ette joudu odottamaan ylijäänyttä aikaa kiusallisen hiljaisuuden vallitessa vaan voitte pohtia yhdessä.

- Kumpi tulee leivässä päälle: juusto vai kinkku?
- Onko seepra valkoinen mustilla raidoilla vai musta valkoisilla raidoilla?
- Miksi maito on valkoista?
- Mikä on sun lempisanonta?
- Jos kilpikonnalta otetaan kuori pois, onko se alaston vai koditon?
- Jos olisit kasvis, mikä kasvis olisit? (myös hedelmä, soitin, eläin, julkkis jne.)
- Minne haluaisit matkustaa?
- ”Yrittänyttä ei laiteta..” Mutta minne?
- Oletko ikinä maistanut kumkvattia tai pomeloa?
- Tykkäätkö vai tökkäätkö?
- Mitä mieltä olette Pohjois-Korean poliittisesta tilanteesta?
- Minkä värinen hammasharja sulla on?
- Mitä toivot, että seuraavassa ruokailussa on ruokana?
- Kumpi tuli ensin: muna vai kana?
- Kun laitat kädet ristiin, kumpi peukalo jää päälle?
- Coca-cola vai Pepsi?
- Olisitko mieluummin tonttu vai sirkustaiteilija?
- Mitä tulee mieleen sanasta ”lima”?
- Miksi pandoilla on mustat silmät?
- Jos olisit supersankari, mikä supervoima sulla olisi?
- Mistä tulee sanonta ”ei saa nuolaista ennen kuin tipahtaa”?
- Jos saisit tehdä mitä vain, mitä tekisit?
- Turtlesit vai Prätkähiiret?

NÄITÄ TARVITSET:

Tälle sivulle on kerätty kaikki, mitä tämän raamattumateriaalin läpiviemiseen tarvitaan. Tätä viimeistä sivua voi siis käyttää ostoslistana, kun hankitaan tarvikkeita leiriä varten. Nämä hankinnat tekee seurakunnan työntekijä, joten isosen ei tarvitse huolehtia, kuinka paljon menee rahaa jne.

- Raamatut
- rukoushelmet
- kuminauhat rukoushelmiin
- maalarinteippiä
- kirjekuoria
- sinitarraa
- saksia
- liimaa
- tusseja
- erivärisiä kyniä
- kartonkeja
- erivärisiä A4-papereita (myös valkoisia)
- A3-kokoisia papereita
- glitteriä, tarroja yms.
- aikakauslehtiä
- sekuntikellon
- liinoja (joilla voi sitoa silmät)
- Virsikirja
- Vesivärejä
- karkkia